

HØRINGSNOTAT

28. juni 2018
Saksnr. 18/2434

Forslag til endringer i byggesaksforskriften (Sentral godkjenning for ansvarsrett)

(forskrift av 26. mars 2010 om byggesak)

Innholdsfortegnelse

<u>DEL 1 INNLEDNING</u>	4
<u>DEL 2 FORSLAG TIL ENDRINGER</u>	8
1. <u>SAK10 § 1-2 Definisjoner</u>	8
1.1. <u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	8
1.2. <u>Departementets forslag til endring</u>	9
1.3. <u>Merknad til forslaget</u>	9
1.4. <u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	10
2. <u>SAK10 § 9-1 Generelle krav</u>	10
2.1. <u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	10
2.2. <u>Departementets forslag til endring</u>	11
2.3. <u>Merknad til forslaget</u>	12
2.4. <u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	12
3. <u>SAK10 § 11-1 Kvalifikasjonskrav</u>	13
3.1. <u>Bakgrunn og behovet for endring</u>	13
3.2. <u>Departementets forslag til endring</u>	14
3.3. <u>Merknad til forslaget</u>	14
3.4. <u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	17
4. <u>SAK10 § 11-2 Utdanningsnivåer</u>	17
4.1. <u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	17
4.2. <u>Departementets forslag til endring</u>	18
4.3. <u>Merknad til forslaget</u>	18
4.4. <u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	19
5. <u>SAK10 § 11-3 Krav til utdanning og praksis</u>	19
5.1. <u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	19
5.2. <u>Departementets forslag til endring</u>	19
5.3. <u>Merknad til forslaget</u>	20
5.4. <u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	21
6. <u>SAK10 § 13-1a. Seriositetsvilkår for sentral godkjenning av foretak</u>	22
6.1. <u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	22
6.2. <u>Departementets forslag til endring</u>	23
6.3. <u>Merknad til forslaget</u>	23
6.4. <u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	24
7. <u>SAK10 § 13-1b. Tilleggsopplysninger for sentral godkjenning for ansvarsrett</u>	25
7.1. <u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	25

7.2.	<u>Departementets forslag til endring</u>	25
7.3.	<u>Merknad til forslaget</u>	26
7.4.	<u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	26
8.	<u>SAK10 § 13-1c Plikt til å avslå søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett</u>	27
8.1.	<u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	27
8.2.	<u>Departementets forslag til endring</u>	28
8.3.	<u>Merknad til forslaget</u>	28
8.4.	<u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	29
9.	<u>SAK10 § 13-6 Tilbaketrekking av sentral godkjenning</u>	30
9.1.	<u>Bakgrunn. Behovet for endring</u>	30
9.2.	<u>Departementets forslag til endring</u>	30
<u>Departementet foreslår følgende forslag til endring av SAK10 § 13-6 første og andre ledd:</u> 30		
9.3.	<u>Merknad til forslaget</u>	31
9.4.	<u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	32
10.	<u>Øvrige mindre presiseringer og endringer</u>	32
10.1.	<u>SAK10 § 9-2 Krav om foretak</u>	32
10.2.	<u>SAK10 § 13-2 Søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett</u>	33
10.3.	<u>SAK10 § 13-5 Godkjenningssområder for sentral godkjenning for ansvarsrett</u>	34
10.4.	<u>Administrative og økonomiske konsekvenser</u>	35
<u>DEL 3 SAMLET FORSKRIFTSFORSLAG</u>		36

DEL 1 INNLEDNING

1. Bakgrunn

Ordnningen med sentral godkjenning ble innført i 1997, som en del av den såkalte ansvarsrettsreformen. Intensjonen med frivillig sentral godkjenning var i hovedsak å være et hjelpemiddel for kommunenes vurdering av lokal godkjenning i den enkelte byggesak. Lokal godkjenning var en obligatorisk ordning som innebar at foretak måtte gjennom en kommunal forhåndsvurdering og –godkjenning for å kunne få ansvarsrett i en byggesak.

En viktig del av reformen var reglene om direkte ansvar til foretakene, og innføring av bl.a. lokal godkjenning og sentral godkjenning for ansvarsrett. Ansvar i plan- og bygningslovens forstand innebærer at foretaket innestår direkte overfor bygningsmyndighetene for at kravene i lov og forskrift er oppfylt. Når et foretak erklærer ansvarsrett i en byggesak, betyr dette at foretaket tar på seg offentligrettslig ansvar for at den konkrete oppgaven ansvarsretten gjelder for, gjennomføres i samsvar med krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Godkjenningsordningen er en foreståelsesordning

Begrepet forestå har siden 1997 blitt benyttet i tilknytning til godkjenningsordningen, dvs. både sentral godkjenning og lokal godkjenning (erstattet med erklæring av ansvarsrett). Forestå betyr kort sagt å ta ansvar for at resultatet blir riktig. Bruken av begrepet forestå innebærer at ansvarlig foretak ikke trenger å utføre arbeidet selv, men kan benytte underleverandører¹ ved gjennomføringen av byggesak. Godkjenningsordningen er således utformet med sikte på å harmonere så langt det er mulig med entrepriserettssystemet, herunder valg av entreprisform². Dersom underleverandør utfører arbeidet uten egen ansvarsrett, vil det være foretaket med ansvarsrett som har ansvaret for at kravene i plan- og bygningslovgivningen blir overholdt, og at dette kan dokumenteres³.

Premisset om at godkjenningsordningen, dvs. sentral og lokal godkjenning, er en foreståelsesordning ble videreført i plan- og bygningsloven av 2008. Det vises for øvrig til høringsnotat av 3. juli 2014 hvor det bl.a. fremgikk at minimumskravene til utdanning og praksis er angitt for å sikre *forsvarlig ledelse og gjennomføring* av byggeprosjekter, jf. plan- og bygningslovens bruk av begrepet ”forestå”.

Kravene for å kunne få innvilget sentral godkjenning og/eller erklære ansvar

For å kunne få sentral godkjenning og/eller erklære ansvar i byggesak, stiller regelverket krav om at foretaket er registrert i foretaks- eller enhetsregisteret, oppfyller krav til kvalitetssikringsrutiner og at faglig ledelse oppfyller krav til relevant utdanning og praksis. Det er disse kravene som tradisjonelt har utgjort det som kalles foretakets gjennomføringsevne⁴.

¹ Begrepet underleverandør omfatter både prosjekterende, utførende og leverandører av produkter til byggverk.

² Se bl.a. Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) side 122: Ansvaret kan samles og deles opp etter behov, først og fremst for å ha mulighet til å harmonere med entreprisreformen.

³ Se pbl. § 23-3 andre ledd siste punktum og SAK10 § 12-6 tredje ledd.

⁴ I 2016 ble kravene for sentral godkjenning utvidet til også å omfatte betalt skatt, moms med mer. Disse inngår nå som en del av foretakets gjennomføringsevne.

Det er faglig ledelse som skal oppfylle kravene til relevant utdanning og praksis, se bl.a. Ot.prp. nr. 44 (1995-1996):

"Kravene foreslås begrenset til foretakenes faglige ledelse. Det stilles ikke særskilte krav til administrative funksjoner, og den administrative ledelsens kvalifikasjoner skal ikke tas med i godkjenningen, bortsett fra de faglige krav der administrativ ledelse samtidig er faglig ledelse. Heller ikke krav til utdanning av fagarbeidere tas med i denne sammenheng."

Ovennevnte forutsetning ble videreført i plan- og bygningsloven av 2008.

Bruker foretaket med ansvarsrett underleverandør, har det også et ansvar for at underleverandørens faglige ledelse oppfyller forskriftens krav til utdanning og praksis. Uavhengig av om foretaket med ansvarsrett benytter underleverandører el.l., så er det foretaket med ansvarsrett som har det hele og fulle ansvaret etter plan- og bygningsloven, for at tiltaket oppfyller krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, og kan legge frem dokumentasjon på dette. Dette følger av SAK10 § 12-6 tredje ledd jf.pbl. § 23-3 andre ledd siste punktum.

Bortfall av lokal godkjenning og innføring av seriøsitetskrav for sentral godkjenning

Reglene om lokal og sentral godkjenning for ansvarsrett har siden innføringen vært gjennom flere store og små endringer. Som følge av en dom i EFTA-domstolen i 2015, måtte ordningen med lokal godkjenning oppheves. For å motvirke ulempene knyttet til dette ble bygg- og anleggsnæringen invitert til å komme med innspill til tiltak.

En samlet næring anbefalte gjennom rapporten "Enkelt å være seriøs" å styrke den frivillige sentrale godkjenningsordningen. I rapporten fremmet bygg- og anleggsnæringen en rekke forslag. Forslagene til endringer berørte ansvarsområdet til flere departementer, og det ble også fremmet forslag om en egen Lov om godkjenning av foretak og registrering av arbeid i bygge- og anleggsnæringen.

Flere av forslagene i rapporten ble fulgt opp av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, deriblant forslag om tydeligere krav til kvalifikasjoner og krav til seriøsitet⁵. Endringene trådte i kraft 1. januar 2016.

Innføring av overgangsordning for kvalifikasjonskrav for sentral godkjenning

Tydeliggjøringen av kvalifikasjonskravene gikk ut på å flytte en tabell med oversikt over krav til utdanning og praksis, fra veiledning til forskrift. Kravene som fulgte av tabellen var en videreføring fra 1997.

⁵ Foretak må vise at det ikke skylder skatter og avgifter, hvor mange ansatte det har meldt inn i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, at det kan levere HMS-erklæring for sine ansatte. Foretak kan også synliggjøre om det er godkjent som opplæringsbedrift, og om det har yrkesskade- og ansvarsforsikring.

Ved tydeliggjøringen av kvalifikasjonskravene opplevde enkelte foretak at de ved søknad om fornyelse fikk innvilget sentral godkjenning i lavere tiltaksklasser enn før. I noen tilfeller opplevde foretak å få avslag helt og fullt på sin søknad om fornyelse. Det kom derfor raskt reaksjoner på tydeliggjøringen av kvalifikasjonskravene og DiBKs strengere praksis.

For å avhjelpe situasjonen vedtok departementet 22. februar 2016 en overgangsordning som skulle vare frem til 1. juli 2018. Overgangsordningen innebærer at foretak som søker om fornyelse av sin sentrale godkjenning, kan vurderes etter kvalifikasjonskravene slik disse ble praktisert av Direktoratet for byggkvalitet (heretter DiBK) før 1. januar 2016. Det ble ikke lempet på seriøsitetskravene. Overgangsordningen er avgrenset til kun å gjelde foretak som søker om fornyelse av sin sentrale godkjenning. Grunnen til dette er at foretak som allerede er i ordningen kan sies å ha en forventning om å få tid til å omstille seg. En lignende forventning kan derimot ikke nye søkere sies å ha.

Oppfølgingen i etterkant av praksisjusteringen av 1. oktober 2017

I forbindelse med at DiBK gjennomgikk kravene for kvalifikasjoner med tanke på mulige endringer, avdekket direktoratet at de på enkelte punkter hadde praktisert reglene for sentral godkjenning på en for streng måte. Den tidligere praksisen innebar krav om en arbeidsgruppe på tre ansatte for å få Sentral godkjenning som prosjekterende av brannkonsept i tiltaksklasse 3, krav om ADK1-sertifikat for å få godkjenning som utførende av vannforsynings- og avløpsanlegg i tiltaksklasse 1 og krav om at foretak med faglig ledelse med utdanning på ingeniørnivå, måtte vise til at det hadde en egen fast ansatt med relevant fag-, svenne- eller mesterbrev for å få sentral godkjenning som utførende.

Forvaltningspraksis må og skal være i tråd med det regelverket som har vært på offentlig høring og vedtatt. Dette er helt avgjørende for tilliten til forvaltningen. Det var derfor nødvendig å bringe praksisen i tråd med regelverket. I samråd med departementet foretok DiBK en [praksisjustering](#) 1. oktober 2017.

Deler av bygg- og anleggsnæringen ga uttrykk for at praksisjusteringen innebar en helomvending når det gjaldt krav om lærlinger, kompetanse og kvalitet. På bakgrunn av bl.a. kritikken i forbindelse med praksisjusteringen, ble det gjennomført møter med bygg- og anleggsnæringen, og det ble i etterkant av møtene lagt opp til å gjennomføre flere tiltak:

- i. forlenge overgangsordningen med ytterligere to år, til 2020
- ii. oppnevne et Ekspertutvalg som skal evaluere dagens system med Sentral godkjenning og det planlagte Seriøsitetsregisteret for det såkalte ROT-markedet⁶, og vurdere om det er behov for helt andre alternativer
- iii. sende fellesbrev fra samferdselsministeren og kommunal- og moderniseringsministeren om ulovlig praksis ved gravetillatelser og offentlige anskaffelser
- iv. sende på høring forslag til mindre endringer i byggesaksforskriften som kan bidra til å løse noen av utfordringene som næringen har vært opptatt av, deriblant anerkjenning av praksis opparbeidet forut for formell utdanning, synliggjøring av kvalifikasjoner samt enkelte forhold knyttet til seriøsitet.

⁶ ROT står for Rehabilitering Ombygging Tilbygg, og omfatter i første rekke tiltak som er unntatt søknadsplikt

Tiltak som allerede er gjennomført

- i. Fellesbrev fra kommunal- og moderniseringsministeren og samferdselsministeren til alle landets kommuner med oppfordring om å rydde i ulovlige krav ved gravetillatelse og ved offentlige anskaffelser, ble sendt 16. februar 2018. Det vises for øvrig til [nyhetssak av 16. februar 2018](#).
- ii. Overgangsordningen er formelt forlenget til 1. juli 2020. Det ble i den forbindelse også foretatt en mindre endring i byggesaksforskriften som går ut på at foretak som av ulike årsaker får nytt organisasjonsnummer, og dermed må sende inn ny søknad for Sentral godkjenning, kan få overført tidligere innvilget godkjenning til det nye foretaket. Forutsetningen er at det ikke har skjedd noen reduksjon i faglig ledelses utdanning og praksis. Det vises for øvrig til [nyhetssak 25. mai 2018](#).
- iii. Ekspertutvalget er oppnevnt. Informasjon om sammensetning av Ekspertutvalget og mandatet, kan leses [her](#). Departementet har tidligere mottatt innspill fra deler av bygg- og anleggsnæringen bl.a. om reversering av praksisjusteringen av 1. oktober 2017. Slik departementet ser det vil det være både naturlig og hensiktsmessig at Ekspertutvalget i sitt arbeid vurderer innspillene som har kommet fra ulike deler av bygg- og anleggsnæringen om hvilke krav som bør stilles for å sikre byggkvalitet og seriøse og kvalifiserte aktører.

2. Hovedinnholdet i høringsforslaget

Høringsforslaget kan oppsummeres i følgende hovedelementer

1. Tydeliggjøring av at det ikke er tillatt å stille krav om sentral godkjenning

Det foreslås å tydeliggjøre i SAK10 § 9-1 at det ikke er adgang for offentlige myndigheter til å stille krav om sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser eller som vilkår for å få tillatelse.

2. Tydeliggjøring av at faglig ledelse må være ansatt i foretaket

Det foreslås å tydeliggjøre i SAK10 § 11-1 at foretakets faglig ledelse må være fast ansatt.

3. Utvidelse av antall utdanningsnivåer

Det foreslås endringer i SAK10 §§ 11-2 og 11-3 som går ut på at mesterbrev og fagskole deles i to separate utdanningsnivåer, og at foretak med faglig ledelse med fagskole (120 studiepoeng) kan få sentral godkjenning, og erklære ansvarsrett, innen enkelte flere funksjoner og i høyere tiltaksklasser enn tidligere.

4. Vektlegging av relevant arbeidserfaring opparbeidet før endt (videre)utdanning

Det foreslås en oppmyking av kravet i SAK10 § 11-3 om at relevant praksis må være opparbeidet etter endt utdanning.

5. Tydeliggjøring av hvilke foretak som skal oppfylle krav om registrering i mva-registeret

Det foreslås å tydeliggjøre i SAK10 § 13-1a at foretak som er unntatt registreringsplikt i henhold til merverdiavgiftsloven, også kan få sentral godkjenning.

6. Mulighet til å synliggjøre utførelseskompetanse i foretaket

Det foreslås en endring i SAK10 § 13-1b som innebærer at foretaket gis mulighet til å synliggjøre på godkjenningsbeviset, hva slags utførelseskompetanse det har.

7. Utvidet plikt til å avslå søknad om sentral godkjenning og til å trekke tilbake sentral godkjenning

Det foreslås en ny bestemmelse i SAK10, § 13-1c, som pålegger godkjenningsmyndigheten å avslå søknader om og fornyelser av sentral godkjenning, fra foretak som gjentatte ganger har oppfylt vilkår for straff eller foretaksstraff for brudd på annet regelverk, herunder arbeidsmiljøloven, allmenngjøringsloven mm. Det foreslås å utvide plikten til å trekke tilbake sentral godkjenning etter SAK10 § 13-6 på tilsvarende grunnlag.

3. Forholdet til Utredningsinstruksen

Forslagene til endringer er i det alt vesentligste klargjøring og presisering av gjeldende rett. Etter departementets oppfatning vil konsekvensene av forslagene for næringslivet og det offentlige i all hovedsak være positive, og innebære forenklinger og besparelser. Departementet vurderer det derfor dithen at forslagene i tilstrekkelig grad oppfyller minimumskravene i Utredningsinstruksen punkt 2-1 og 2.2, og at det ikke er behov for ytterligere utredning.

DEL 2 FORSLAG TIL ENDRINGER

I denne delen følger forslag til endringer i SAK10. Forslag til endringer fremkommer i kursiv. Foreslåtte endringer i SAK10 kan tre i kraft tidligst 1. oktober 2018.

1. SAK10 § 1-2 Definisjoner

1.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Gjeldende SAK10 § 1-2 inneholder definisjoner av en rekke sentrale begrep benyttet i forskriften. Begrepet *faglig ledelse* står sentralt i SAK10, men er ikke nærmere definert i forskriften. Definisjonen av dette begrepet fremgikk derimot av § 3 nr. 4 i tidligere forskrift om godkjenning av foretak (GOF)⁷. Bestemmelsene i GOF ble i stor utstrekning inkorporert i SAK10. Definisjonen av faglig ledelse ble imidlertid ikke tatt med i SAK10 § 1-2, uten at dette var ment å innebære noen realitetsendring.

Det er etter departementets vurdering viktig at man sikrer en felles forståelse av et så viktig begrep som faglig ledelse. På den bakgrunn foreslår vi å gjeninnføre definisjon av begrepet i SAK10 § 1-2.

⁷ "Med faglig ledelse menes en eller flere personer som er bemyndiget av foretakets ledelse til å ta beslutninger av betydning for oppfyllelse av krav i plan- og bygningslovgivningen."

1.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår ny bokstav e i SAK10 § 1-2:

faglig ledelse: en eller flere personer i foretaket som samlet oppfyller kravene til kvalifikasjoner i kapittel 11, og som har myndighet til å ta beslutninger av betydning for oppfyllelse av krav i plan- og bygningsloven ved gjennomføring av søknadspliktige tiltak.

1.3. Merknader til forslaget

Bestemmelsen er, med enkelte språklige endringer, en gjeninnføring av definisjonen av faglig ledelse som fulgte av GOF § 3 nr. 4.

Det er foretakets samlede faglige ledelse kravene retter seg mot

Vi bemerker kort at i 2001 ble det etter innspill fra bygg- og anleggsnæringen foretatt endringer i GOF med hensyn til faglige ledelse. Endringen gikk ut på at i stedet for å godkjenne hver enkelt faglig leder, er det den faglige ledelse som til sammen må inneha de kvalifikasjoner som gjelder utdanning og praksis. Det gjengis følgende fra høringsnotatet:

"Fra enkelte innen bransjen har det vært uttrykt misnøye med at dagens personfokusering har ført til for stor grad av detaljstyring. Det forekommer at kommuner krever at omsøkte tiltak skal ledes av personer som i vedtak om sentral godkjenning er funnet kvalifiserte til å utføre faglig ledelse. For å få søknaden om ansvarsrett igjennom i kommunen, har foretaket altså måttet organisere prosjekter ut i fra hvilke personer som er funnet kvalifisert som faglige ledere. Den sentrale godkjenningen har på denne måten virket bestemmende på foretakets fremtidige organisering av ulike prosjekt. Fokus har blitt rettet bort fra foretaket som sådan og i stedet mot enkeltpersoner. En slik praksis er ikke i samsvar med intensjonen bak bestemmelsene om ansvarsrett.

Dette var ikke tilsktede resultater av å innføre krav om godkjenning. Ved vedtagelsen av GOF i 1997 ble det riktig nok ansett nødvendig med fokus på personers kompetanse, men tanken var at forholdet mellom faglig leder(e) og foretaket gjennom system skulle føre til en reell vurdering av kompetansen i foretaket. Meningen var at faglig leders kompetanse skulle inn som et element i foretakets gjennomføringsevne.

.....

Den faglige ledelse skal imidlertid vurderes samlet. Det er mulig at en faglig leder som har nødvendig utdanning men lite praksis, og en annen faglig leder med svært bred realkompetanse, til sammen kan anses å inneha tilstrekkelig kompetanse til at foretaket vurderes som kvalifisert innen bestemte godkjenningssområder. Men det vil sjelden forekomme at helt fraværende praksis hos én faglig leder kan kompenseres med god praksis hos en annen. Tilsvarende vil manglende teoretisk fagopplæring hos én faglig leder sjelden kunne oppveies gjennom slik opplæring hos en annen."

Samlet faglig ledelse innebærer således at foretak kan godkjennes hvis kvalifikasjonene til to eller flere faglige ledere utfyller hverandre og disse sammen oppfyller kravene⁸. Dette betyr i praksis at godkjenning kan gis til et foretak med en faglig ledelse hvor den ene oppfyller et høyere krav til utdanningsnivå, men ikke oppfyller kravet til praksis fullt ut, mens den andre har svært lang og omfattende praksis, men har til gjengjeld et noe lavere utdanningsnivå.

Det er en forutsetning at faglig ledelse har reell beslutningsmyndighet

Faglig ledelse må være knyttet til tiltaket og må ha en slik stilling at vedkommende kan stille krav til materialvalg og/eller prosjekterings-/utførelsesmetoder, og på den måten sørge for at kravene i plan- og bygningsloven blir ivaretatt.

1.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Faglig ledelse var definert i GOF frem til 2010, og forslaget er, med enkelte språklige endringer, kun en gjeninnføring av denne definisjonen. Forslaget verken endrer eller innfører ny rett. Departementet kan således ikke se at forslaget får noen økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for det offentlige eller for private aktører. De positive ikke-prissatte effektene av en klarere definisjon er at de private aktørene raskere kan vurdere hvem i foretaket som kan defineres som faglig ledelse. Dette kan være tidsbesparende for dem. Den sentrale godkjenningsmyndigheten, og lokale bygningsmyndigheter, kan potensielt også oppleve tilsvarende positive ikke-prissatte effekter.

Siden dette er en gjeninnføring av en definisjon som virket frem til 2010, og kun en presisering av hva som defineres som faglig ledelse, anser vi det ikke nødvendig med ytterligere utredning av positive og negative konsekvenser av presiseringen i forskriften.

2. SAK10 § 9-1 Generelle krav

2.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Den sentrale godkjenningsordningen er frivillig. Dette innebærer at det ikke skal være en forutsetning for å kunne få tilgang til bygg- og anleggsmarkedet at et foretak har sentral godkjenning. Et slikt krav vil være i strid med bl.a. tjenstedirektivet, som er gjennomført i norsk rett gjennom tjensteloven. Denne loven gjelder for alle offentlige myndigheter, også kommunene.

ESA har satt i gang undersøkelser av frivillige kvalifiseringsordninger, deriblant sentral godkjenning. I den forbindelse har ESA oppdaget at flere kommuner stiller krav om sentral godkjenning for å kunne utføre gravearbeider på kommunale veier. Kommunenes praksis fremgår enten av lokale forskrifter og/eller av retningslinjer, og har sitt grunnlag i veglova. Foreløpige tilbakemeldinger fra ESA er at dette er i strid med EØS-avtalen, og at saken mot Norge ikke vil bli avsluttet før denne praksisen er avsluttet.

⁸ Se bl.a. sak 01/4722 av 20.12.2001 hvor dette er lagt til grunn. Uttalelsen er tilgjengelig på [rettsdata](#).

Departementet er videre kjent med at en rekke kommuner stiller krav om at foretak må ha sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser. Dette til tross for at det foreligger langvarig praksis fra KOFA (Klagenemnda for offentlige anskaffelser) som viser at dette ikke er i samsvar med anskaffelsesregelverket. KOFA har i en rekke avgjørelser også slått fast at det ikke er adgang til å kreve sentral godkjenning som absolutt vilkår for å dokumentere at kvalifikasjonskrav er oppfylt. KOFA har begrunnet dette bl.a. med at krav om sentral godkjenning, vil kunne virke usaklig konkurransebegrensende overfor nyetablerte foretak som ennå ikke har fått søkt om sentral godkjenning, eller overfor foretak som av andre grunner ikke har denne godkjenningen. I tillegg vil et slikt krav kunne ekskludere foretak fra andre EØS-land⁹.

Utfordringene knyttet til kommunenes praksis med å kreve sentral godkjenning både i forbindelse med offentlige anskaffelser og ved arbeider på kommunale veier, er tatt opp av bygg- og anleggsnæringen. De opplever praksisen som problematisk, ettersom dette innebærer at kvalifiserte foretak blir avskåret fra å få oppdrag, med mindre de kan dokumentere at de har sentral godkjenning, ofte på unødig høyt nivå. Tilbakemeldinger departementet har mottatt fra enkelte kommuner, viser at disse på sin side mener at krav om sentral godkjenning bidrar til å gi større sikkerhet for at foretak som skal utføre arbeider på deres veier, er kvalifiserte. Det er i den forbindelse bl.a. vist til at sentral godkjenning er ment som et kvalitetsstempel.

Etter departementets vurdering er et absolutt krav om sentral godkjenning feil bruk av den frivillige sentrale godkjenningsordningen. En slik praksis er også ulovlig etter tjenesteloven.

I et [fellesbrev fra samferdselsministeren og kommunal- og moderniseringsministeren](#), er kommunene oppfordret til å rydde opp i praksis med å stille krav om sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser eller tillatelser etter veglova. Departementet har derfor vurdert om det strengt tatt er nødvendig å ta inn en bestemmelse i SAK10 som tydeliggjør at denne type krav ikke er lovlig.

Erfaringsmessig ser vi at brev fra departementet kan ha noe begrenset effekt, og da særlig etter at det har gått en tid. Vi viser i denne forbindelse til at DiBK ved ulike anledninger har lagt ut informasjon på sine hjemmesider om at det ikke er tillatt å stille krav om sentral godkjenning i forbindelse med offentlige anskaffelser, uten at det har vært mulig å påvise merkbare forbedringer i situasjonen.

Etter en samlet vurdering har departementet derfor kommet til at vi vil fremme forslag om å tydeliggjøre dette forholdet i forskriften.

2.2. Departementets forslag til endring

For å tydeliggjøre at det ikke er tillatt å stille krav om sentral godkjenning, foreslår departementet følgende endring i SAK10 § 9-1 andre ledd:

⁹ Se bl.a. KOFA-2005-60, 2005-197, 2006-58, 2006-156, 2007-146, 2016-172 og 2017-36. Se også sak 2010-158, som gjaldt krav om godkjenning fra Byggebransjens våtromsnorm (BVN).

Sentral godkjenning for ansvarsrett er frivillig. *Det er ikke tillatt å stille vilkår om sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser, eller for å få tillatelser etter plan- og bygningsloven eller annet regelverk.*

2.3. Merknader til forslaget

Forslaget innebærer presisering av at det ikke er adgang for det offentlige å stille krav om at foretak er sentralt godkjent for ansvarsrett i forbindelse med offentlige anskaffelser. Dette fremkommer klart fra Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) sak 2005/60. Det er heller ikke tillatt å sette sentral godkjenning som obligatorisk vilkår for å kunne få tillatelser etter annet regelverk. Dette kan være i strid med tjenesteloven.

Det legges i denne omgang ikke opp til å foreslå at brudd på bestemmelsen kan følges med sanksjoner etter plan- og bygningsloven. Urettmessig krav om sentral godkjenning vil imidlertid kunne lede til erstatningsansvar etter bl.a. anskaffelsesregelverket.

2.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget verken endrer eller innfører ny rett. Departementet kan således ikke se at forslaget får noen økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for det offentlige eller private.

Nytteeffektene av forslaget kan være at forslaget kan bidra til økt bevisstgjøring med hensyn til hvilke krav det offentlige stiller og at det ikke stilles ulovlige krav. Det kan igjen bidra til å unngå at det oppstår unødige hindre for kvalifiserte foretak og begrenser konkurranse og markedsstørrelse fordi man utelukker foretak som er kvalifisert, men ikke en del av den frivillige godkjenningsordningen. Forslaget vil kunne få positiv effekt særlig for små foretak, som i størst grad har gitt uttrykk for at de har opplevd å miste oppdrag på grunn av den ulovlige praksisen. Hvor mange foretak som kan ha vært berørt av slike markedsbegrensninger fram til i dag, er ikke kartlagt.

En negativ effekt av tydeliggjøringen er at kommunene istedenfor å stille krav om sentral godkjenning vil måtte foreta en vurdering av hvilke konkrete krav til kvalifikasjoner som må oppfylles. Dette kan medføre noe merarbeid i administrativ håndtering hos kommunene. Tilsvarende kan det også medføre noe mer administrativt arbeid for de foretakene som allerede har en godkjenning.

Imidlertid er det grunn til å påpeke at denne praksisen frem til i dag har vært ulovlig, og at forslaget kun er en tydeliggjøring av dagens regelverk, herunder bl.a. anskaffelsesregelverket og tjenesteloven.

3. SAK10 § 11-1 Kvalifikasjonskrav

3.1. Bakgrunn og behovet for endring.

3.1.1. Tydeliggjøring av at det er faglig ledelse som skal oppfylle krav til utdanning og praksis

I SAK10 § 11-1 stilles det krav om at foretaket har nødvendige og relevante kvalifikasjoner. Kvalifikasjonskravene er gitt i kapittel 9, 10 og 11. Også kravene til seriøsitet i kapittel 13 er å anse som kvalifikasjonskrav, men da kun ved søknad om sentral godkjenning.

Det fremgår ikke uttrykkelig av SAK10 § 11-1 hvem i foretaket som skal oppfylle kravene til utdanning og praksis ved erklæring av ansvar etter første ledd og ved sentral godkjenning etter andre ledd. I SAK10 §§ 11-2 og 11-3 er det derimot presisert at det er faglig ledelse som skal oppfylle kravene til utdanning og praksis. Dette har for øvrig også vært et grunnleggende prinsipp siden innføringen av ordningen, jf. bl.a. Ot.prp. nr. 39 (1993-1994), Ot.prp.nr. 44 (1995-1996) og senest forslag til endringer i byggesaksforskriften i oktober 2014, hvor bl.a. kravene til kvalifikasjoner ble tydeliggjort.

Departementet registrerer at det i økende grad, og da særlig etter praksisjusteringen 1. oktober 2017, har blitt stilt spørsmål om hvem i foretaket som må oppfylle kravene til utdanning og praksis. For å unngå enhver tvil vil departementet derfor foreslå å tydeliggjøre i SAK10 § 11-1 at det er foretakets samlede faglige ledelse som skal oppfylle kravene til utdanning og praksis.

3.1.2. Tydeliggjøring av at faglig ledelse må være fast ansatt som vilkår for sentral godkjenning

Etter SAK10 § 11-1 er det ikke et krav om at faglig ledelse må være fast ansatt i foretaket for å kunne få sentral godkjenning. At dette ikke stilles som vilkår for sentral godkjenning, kan potensielt føre til uheldige omgåelser ved at foretak leier inn faglig ledelse som har kvalifikasjoner, men ikke nødvendigvis formell og reell innflytelse. Det blir også problematisk for DiBK å føre tilsyn med foretakets kvalifikasjoner dersom det ikke er krav om fast ansettelse. På sikt kan dette bidra til å undergrave troverdigheten til ordningen som et kvalitetsstempel. Departementet fremmer derfor forslag om å tydeliggjøre at foretakets faglig ledelse må være fast ansatt for å kunne få sentral godkjenning.

3.1.3. Tydeliggjøring av at foretakets faglige ledelse har ansvar for å bruke rett kompetanse til rett tid

For å få sentral godkjenning og/eller kunne erklære ansvarsrett i byggesaker, krever forskriften at foretakets faglige ledelse har relevant utdanning og erfaring innenfor det aktuelle godkjennings- eller ansvarsområdet. Det er opp til den faglige ledelsen å sikre at de som utfører arbeidet, har nødvendige og relevante, faglige kvalifikasjoner slik at byggkvaliteten ivaretas i henhold til regelverket. Dette kravet må ses i sammenheng med forskriftens krav til foretakets kvalitetssikringsrutiner.

Ved å påta seg ansvar i byggesaker, tar foretaket på seg et særskilt ansvar overfor bygningsmyndighetene for at produktet de leverer oppfyller kravene i plan- og

bygningssloven, og at dette kan dokumenteres. Etter departementets vurdering er det uheldig at dette ikke fremkommer tydeligere av regelverket.

For å unngå misforståelser, foreslår vi å tydeliggjøre at faglig ledelse har ansvar for at det brukes rett kompetanse til rett tid.

Forslag 1 og 3 her må ses i sammenheng med forslag til gjeninnføring av definisjon av faglig ledelse i SAK10 § 1-2.

3.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår følgende endringer i SAK10 § 11-1:

I erklæring om ansvarsrett skal foretaket bekrefte at *faglig ledelse oppfyller krav til relevant utdanning og praksis som følger av kapittel 11, og at faglig ledelse* i tiltaket benytter *personell med nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner* for å gjennomføre det aktuelle tiltaket på en forsvarlig måte slik at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningssloven ivaretas. Ved tilsyn skal foretaket dokumentere at *faglig ledelse* ~~er~~ oppfyller krav til utdanning og praksis som angitt i § 11-3.

Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett skal foretaket dokumentere at *faglig ledelse er fast ansatt i foretaket og oppfyller krav til relevant utdanning og praksis* som er tilpasset det omsøkte godkjenningsområde. *Kravene kan dokumenteres på følgende måte:*

- a. *utdanning kan dokumenteres ved å legge frem kopi av vitnemål eller kvalifikasjonsbevis utstedt av offentlig myndighet i Norge eller annen EØS-stat, og som viser relevant teknisk utdanning,*
- b. *praksis kan dokumenteres ved å legge frem referanseprosjekter eller attester som inneholder beskrivelse av funksjon og ansvar til faglig ledelse,*
- c. *ansettelse kan dokumenteres ved å legge frem skriftlig arbeidsavtale i henhold til arbeidsmiljøloven §§ 14-5 og 14-6.*

Ved erklæring av ansvarsrett, tilsyn med kvalifikasjonene til ansvarlig foretak og vurdering av tilbaketrekking etter § 6-9 første ledd bokstav c, skal relevant sentral godkjenning normalt legges til grunn av kommunen.

3.3. Merknader til forslaget

Til bestemmelsens første ledd første punktum

Forslaget innebærer for det første en tydeliggjøring av at det er foretakets faglige ledelse som skal oppfylle krav til relevant utdanning og praksis slik at byggkvaliteten ivaretas i henhold til regelverket, jf. også SAK10 §§ 11-2 og 11-3. Forslaget må ses i sammenheng med forslag til definisjon av faglig ledelse i SAK10 § 1-2 bokstav e.

I tillegg til krav til utdanning og praksis stiller forskriften krav til foretakets kvalitetssikringsrutiner. Det er disse kravene som samlet sett viser at et foretak har gjennomføringsevne, dvs. evne til å sørge for at søknadspålyttende tiltak er i henhold til de krav plan- og bygningsloven stiller, jf. § 9-1. Forslaget er kun en kodifisering av gjeldende rett, se bl.a. høringsnotat av 3. juli 2014 om endringer i byggesaksforskriften punkt 3.4.16

"Videre presiseres det at foretakets ledelse har et ansvar for å tilføre tilstrekkelig kompetanse til hvert tiltak slik at de enkelte arbeidsoppgaver gjennomføres i samsvar med plan- og bygningslovgivningen."

Departementet gjør for ordens skyld oppmerksom på at det finnes områder innen bygg- og anlegg hvor det i dag ikke er mulig å få fag- eller svennebrev, for eksempel peling og fundamentering. Kravet om å bruke personell med nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner er altså ikke ment å forstås som et krav om at verken en bestemt andel av eller samtlige ansatte må kunne dokumentere fag- eller svennebrev.

Til bestemmelsens andre ledd første punktum

Forslaget til endring i andre ledd første punktum, innebærer for det første tydeliggjøring av at det er foretakets faglige ledelse som skal oppfylle krav til relevant utdanning og praksis, jf. også SAK10 §§ 11-2 og 11-3. Dette er kun videreføring av gjeldende rett siden 1997.

For det andre foreslås det å stille som vilkår for sentral godkjenning at foretakets faglige ledelse er fast ansatt. For enkeltpersonsforetak uten ansatte kan eieren av foretaket oppfylle kravet om fast ansettelse av faglig ledelse. Oppfyllelse av vilkårene for sentral godkjenning er knyttet til foretakets organisasjonsnummer. Kvalifikasjonene kan dermed ikke sitte i et annet foretak. Dersom dette skulle vært et alternativ, ville det vært umulig å sjekke foretakets kvalifikasjoner ved tilsyn etter SAK10 § 13-1 og ved søknad om sentral godkjenning.

Videre vil kravet om fast ansettelse harmonere med dagens krav i SAK10 § 10-1 andre ledd bokstav c, hvor foretaket må ha en rutine for å styre andre foretak som foretaket knytter til seg. Som det framkommer av veiledningen til bestemmelsen, skal rutinen ivareta at foretaket har en klar avgrensning av hva deres egen faglige ledelse har kompetanse til å forstå innenfor godkjenningsområdet før det knytter til seg andre foretak.

Vurdering av kravet om at faglig ledelse må være fast ansatt - Forholdet til EØS

Kravet til fast ansettelse av faglig ledelse, kan reise enkelte prinsipielle spørsmål med hensyn til Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Vi viser til dom i EU-domstolen, sak C-398/95, hvor domstolen kom til at et krav om at turistguider måtte være ansatt, var en ulovlig restriksjon fordi den hindret guidene i å operere som selvstendig næringsdrivende, og dermed som tjenesteyter.

Departementet har vurdert kravet opp mot tjenstedirektivet og EØS-avtalen artikkel 31 (etablering) og 36 (tjenesteyting). Etter tjenstedirektivet innebærer en tillatelsesordning *"ethvert krav om at en tjenesteyter eller tjenstemottaker må henvende seg til en ansvarlig myndighet for å oppnå en formell eller stilltiende avgjørelse for å få adgang til eller utøve tjenestevirksomhet"* (vår kursivering).

For at en ordning skal kunne omfattes av definisjonen av tillatelsesordning som nevnt over, kan det synes som om det er nødvendig med en form for avgjørelse for at foretaket skal få tilgang til markedet. Etter plan- og bygningsloven er det verken et direkte krav om eller på annen måte nødvendig at foretak har sentral godkjenning for å få adgang til markedet, inkludert å kunne etablere seg eller yte tjenester. Ut fra naturlig forståelse av ordlyden i artikkel 4 nr. 6, mener departementet derfor at det bør kunne argumenteres for at rent frivillige ordninger faller utenfor virkeområdet til tjenstedirektivet. Vi mener derfor at forslaget ikke er i strid med tjenstedirektivet.

Det kan derimot i større grad stilles spørsmål om forslaget er i tråd med EØS-avtalen artikkel 31 og 36, jf. tidligere nevnte dom. Vi viser i denne forbindelse til at kravet utelukkende gjelder for den frivillige sentrale godkjenningsordningen. Foretak er som følge av dette ikke avskåret fra å få tilgang til markedet og utøve sitt yrke. Vi mener derfor forslaget ikke er i strid med artikkel 31 eller 36. For det tilfellet at kravet blir vurdert som en ulovlig restriksjon, mener departementet at forslaget kan begrunnes i allmenne hensyn. Videre anser vi at forslaget er både nødvendig og proporsjonalt.

Til bestemmelsens andre ledd andre punktum

Forslaget til andre ledd tredje punktum bokstav a til c regulerer dokumentasjon av kravene til utdanning, praksis og fast ansettelse ved søknad om sentral godkjenning.

Bokstav a gjelder dokumentasjon av utdanning, og er kun kodifisering av gjeldende rett. Krav til dokumentasjon av utdanning tar utgangspunkt i SAK10 § 11-2 Utdanningsnivåer.

Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at den enkelte ved hjelp av [Vitnemålsportalen](#), kan hente ut egne resultater fra høyere utdanning og velge å dele dem elektronisk med potensielle arbeidsgivere eller andre relevante parter, herunder DiBK. Vitnemålsportalen er gratis å benytte.

Det følger allerede av SAK10 § 11-5 andre ledd at utdanning og praksis fra annen EØS-stat skal aksepteres på lik linje med norsk. Departementet gjør oppmerksom på at det er mulig å søke NOKUT om godkjenning av utenlandske fag- og svennebrev. Ordningen er pt. kun gjort gjeldende for Estland, Latvia, Litauen, Polen og Tyskland og for følgende yrker innen bygg og anlegg: betongfagarbeider, glassfagarbeider, maler, murer, rørlegger, trevaresnekker og tømrer.

Bokstav b gjelder dokumentasjon av praksis, og er i all hovedsak en videreføring av gjeldende SAK10 § 11-1 andre ledd siste punktum. Bestemmelsen er foreslått noe tydeliggjort ved at det i stedet for "på annen måte" vises til attester. Det må fremgå av dokumentasjonen hvilken funksjon og ansvar faglig leder hadde i prosjektene det vises til.

Det følger av *bokstav c* at kravet til ansettelse kan dokumenteres gjennom å legge frem skriftlig arbeidsavtale etter arbeidsmiljøloven.

3.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene er kun presisering av gjeldende rett, og vil derfor verken endre eller innføre ny rett. Etter plan- og bygningsloven er det verken et direkte krav om eller på annen måte nødvendig at foretak har sentral godkjenning for å få adgang til markedet, inkludert å kunne etablere seg eller yte tjenester. Departementet kan ikke se at forslaget får noen økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for det offentlige eller private.

Tydeliggjøringen i lovverket vil heller gjøre det enklere for foretakene som har vært i tvil om de er kvalifisert eller ikke. Dette vil altså være en positiv effekt. Sammen med en tydelig definisjon av faglig ledelse i SAK10 § 1-2, vil presiseringen skape forutsigbarhet for foretakene, kommunene, forbrukere og andre brukere av regelverket.

Andre positive og negative virkninger av tiltakene er ikke utredet da forslaget er en presisering av gjeldende rett.

4. SAK10 § 11-2 Utdanningsnivåer

4.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Etter dagens SAK10 §§ 11-2 og 11-3 gir mesterbrev og fagskole grunnlag for Sentral godkjenning innen samme funksjoner og tiltaksklasser, og fremstår således i regelverket som likestilte. Dette til tross for at det objektivt sett er klare forskjeller bl.a. med henblikk på innhold i og varighet for hhv. mesterbrev og fagskole. Formelt sett er også mesterbrev¹⁰ en kvalifikasjon og ikke en utdanning.

Tidligere ble fagskole omtalt som *"yrkesrettede utdanninger"* og *"yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse"*. I tråd med Stortingets beslutning i forbindelse med behandlingen av fagskolemeldingen, jf. Innst. 254 S (2016–2017), er disse uttrykkene erstattet med *"høyere yrkesfaglig utdanning"*, jf. fagskoleloven § 4 første ledd. Det vises for øvrig til Prop. 47 L (2017-2018) kapittel 5.2. Fagskolen er altså en yrkesrettet, høyere utdanning, som gir rett til tittelen fagskoleingeniør.

Departementet fremmer med derfor forslag om å dele mesterbrev og fagskole i to separate utdanningsnivåer. Konsekvensen av dette blir at antall nivåer for utdanning utvides fra fire til fem.

En annen endring som er vedtatt i fagskoleloven er at fagskolepoeng¹¹ erstattes med studiepoeng. Utdanning på minimum to år ved fagskole vil dermed gi 120 studiepoeng¹² i

¹⁰ Mesterbrev reguleres av Lov om mesterbrev i håndverk og annen næring (mesterbrevloven), som er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet.

¹¹ Se Prop. 47 L (2017-2018) kapittel 16.1: *"Betegnelsen fagskolepoeng er parallell til betegnelsen studiepoeng i universitets og høyskoleloven, men poengene er ikke automatisk kompatible. Ved søknad om fritak for fagskoleutdanning i universitets- eller høyskoleutdanning er det det faglige innholdet og læringsutbyttet som vurderes, og ikke poengene i seg selv."*

¹² Det er i forslaget lagt opp til at endringen skal omfatte studentene som er i utdanning ved lovens ikrafttredelse, men det åpnes også for at fagskolene kan skrive ut nye vitnemål med studiepoeng til tidligere studenter som ønsker det.

stedet for 120 fagskolepoeng¹³. Det er som følge av dette behov for å justere SAK10 § 11-2 for å bringe denne i samsvar med gjeldende rett.

Etter departementets vurdering er det også behov for å justere betegnelsen av de øvrige utdanningsnivåene, for å sikre korrekt begrepsbruk.

4.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår følgende endring i SAK10 § 11-2 første ledd:

Foretak som påtar seg ansvarsrett i byggesak, skal ha faglig ledelse med eksamen eller annen bestått prøve som er relevant for foretakets ansvarsrett. Følgende alternative utdanningsnivåer skal være oppfylt:

- a1. *fag- eller svennebrev, eller tilsvarende*
- a2. *mesterbrev eller tilsvarende*
- b. *fagskoleutdanning i tekniske fag med 120 studiepoeng, eller tilsvarende*¹⁴
- c. *bachelorgrad i ingeniørutdanning, høyskole eller tilsvarende grad med 180 studiepoeng, eller tilsvarende*
- d. *mastergrad i ingeniørutdanning eller arkitektur, sivilarkitekt, sivilingeniør, eller tilsvarende grad med 300 studiepoeng, eller tilsvarende.*

4.3. Merknader til forslaget

Forslaget må ses i sammenheng med forslaget til endring av SAK10 § 11-3.

Forslaget medfører at mesterbrev og fagskole tekniske fag deles i to separate utdanningsnivåer, henholdsvis a2 og b. Antall utdanningsnivåer i SAK10 § 11-2 utvides dermed fra fire til fem. Vi mener det er hensiktsmessig å dele dagens nivå a i a1 og a2, i stedet for å lage et nytt nivå e. Dagens inndeling av utdanningsnivåer er innarbeidet og må dermed antas å være godt kjent for brukerne av regelverket.

Det understrekes at forslaget ikke innebærer endringer med hensyn til hvilke funksjoner og tiltaksklasser foretak med faglig ledelse med for eksempel mesterbrev kan få sentral godkjenning innen, eller erklære ansvarsrett for. For foretak med faglig ledelse med fagskoleutdanning innebærer forslaget at foretaket har mulighet til å søke om og få sentral

¹³ Etter overgangsbestemmelsen i § 43 er det mulig å få skrevet ut et nytt vitnemål for dem som har vitnemål som oppgir fagskolepoeng. Dette må i så fall gjøres innen 31. desember 2020.

¹⁴ "Eller tilsvarende" innebærer bl.a. at for Sentral godkjenning eller erklæring av ansvarsrett, vil fagskoleutdanning med 120 fagskolepoeng og 120 studiepoeng behandles likt. Det vil mao. ikke bli stilt krav om konvertering av vitnemål fra fagskolepoeng til studiepoeng.

godkjenning, og/eller erklære ansvarsrett, innen noen flere funksjoner og i en høyere tiltaksklasse enn tidligere, se punkt 5 nedenfor.

4.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Etter departementets vurdering vil ikke forslaget innebære økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning verken for DiBK, som administrerer den sentrale godkjenningsordningen, ved erklæring av ansvar eller for private aktører.

5. SAK10 § 11-3 Krav til utdanning og praksis

5.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Krav til kvalifikasjoner skal sikre at foretak som påtar seg ansvar i byggesaker er i stand til å forestå prosjektet i samsvar med krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Krav til faglig ledelses utdanning og praksis er nærmere regulert i SAK10 § 11-3. Gjeldende rett siden 1997 har vært at relevant praksis må være opparbeidet etter endt utdanning. Departementet ser at en streng fortolkning av dette kravet kan få uheldige og urimelige konsekvenser. Dette gjelder særlig der faglig ledelse på et senere tidspunkt enten sørger for å få vurdert sin realkompetanse gjennom kompetansebevis etter opplæringslova eller tar høyere utdanning. Departementet fremmer derfor forslag om oppmyking av dette kravet.

5.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår følgende endring i SAK10 § 11-3:

Foretakets faglige ledelse skal oppfylle krav til relevant utdanning og praksis etter inndelingen i tiltaksklasser og funksjoner i tabellen nedenfor. *Kravet til praksis gjelder etter endt utdanning.*

Tiltaksklasse	Funksjon	Utdanningsnivå, jf. § 11-2	Arbeidserfaring, antall år
1	Søker	a2 b	4
1	Prosjekterende	a2 b	4
1	Utførende	a1	2
1	Kontrollerende	a2 b	4
2	Søker	a2 b	6
2	Prosjekterende	b c	10 6

2	Utførende	a2 b	3
2	Kontrollerende	b c	10 6
3	Søker	d	8
3	Prosjekterende	d	8
3	Utførende	b c	8 5
3	Kontrollerende	d	8

Der foretakets faglige ledelse har tatt videreutdanning, skal hvert år med relevant praksis som er opparbeidet før videreutdanningen er avsluttet, godskrives med et 1/2 år ved søknad om sentral godkjenning.

For praksiskandidater som har fag- eller svennebrev etter opplæringslova, skal relevant praksis som er opparbeidet før fag- eller svennebrevet godskrives med et 1/2 år ved søknad om sentral godkjenning. Det samme gjelder der mesterbrev er innvilget etter forskrift om søknad om mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse.

5.3. Merknader til forslaget

Til bestemmelsens første ledd

Det er foreslått et nytt andre punktum hvor det presiseres at hovedregelen er at relevant praksis skal være opparbeidet etter endt utdanning. Dette er kun kodifisering av gjeldende rett.

Videre foreslås det enkelte mindre endringer i tabellen. Forslaget må ses i sammenheng med forslaget til endringer i SAK10 § 11-2 om utdanningsnivåer. Den største endringen knytter seg til faglig ledelse med utdanning fra fagskole, som vil kunne søke om sentral godkjenning og erklære ansvarsrett i byggesak innen flere funksjoner og i høyere tiltaksklasse enn tidligere, se forslag til endring i SAK10 § 11-2 første ledd bokstav c. Dette omfatter prosjektering og kontroll i tiltaksklasse 2 samt utførelse i tiltaksklasse 3.

Til bestemmelsens andre og tredje ledd

I andre og tredje ledd foreslås det å åpne for å gjøre unntak fra hovedregelen om at relevant praksis skal være opparbeidet etter endt utdanning. Forslaget går ut på at hvert år med relevant praksis som er opparbeidet før endt videreutdanning, skal godskrives med ½ år. Intensjonen bak forslaget er bl.a. å legge til rette for at det skal lønne seg både å formalisere realkompetanse og/eller ta videreutdanning.

Forslaget innebærer at realkompetanse (arbeidserfaring) som ligger til grunn for fag- eller svennebrev uten læreforhold og skole etter [opplæringslova § 3-5](#), [opplæringslova kapittel 4](#) eller mesterbrev etter [forskrift om søknad om mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse](#), skal godskrives med ½ år.

Det understrekes for ordens skyld at det gjøres ingen endringer i at utdanningen og praksisen for øvrig må være relevant med hensyn til omsøkt godkjenning.

Generell orientering om muligheter for formalisering av realkompetanse

I tillegg til tradisjonell yrkesfaglig utdanning, finnes det muligheter for å formalisere langvarig arbeidserfaring uten at det er nødvendig "å gå tilbake til skolebenken":

1. Fag- eller svennebrev

Det finnes i dag minst to muligheter som kan bidra til at ufaglærte kan få fagbrev:

i. Praksiskandidatordningen

Det er mulig å få fag- eller svennebrev gjennom praksiskandidatordningen som er nærmere regulert i [opplæringslova § 3-5](#). Praksiskandidatordningen er en ordning for personer som kan dokumentere lang og allsidig yrkespraksis, og gir rett til å melde seg til fag- eller svenneprøve uten opplæring i skole og læretid i bedrift. Informasjon om ordningen fra Utdanningsdirektoratet finnes [her](#). Utdanningsetaten i Oslo kommune har også laget en utfyllende brosjyre om ordningen, som kan finnes [her](#). Har man fått fag- eller svennebrev etter opplæringslova § 3-5, vil dette bli vurdert som tilsvarende utdanning etter SAK10 § 11-2 første ledd bokstav a.

ii. Fagbrev på jobb

Fagbrev på jobb er en annen vei til fag- eller svennebrev. Ordningen retter seg mot voksne i arbeidslivet som har fullført grunnskolen, har noe praksis fra lærefaget, men behov for veiledning og opplæring før de kan gå opp til fagprøven. Personer som er i lønnet arbeid kan etter denne ordningen bli realkompetansevurdert, få opplæring på arbeidsplassen og ta fag- eller svennebrev på grunnlag av dette. Ordningen er nærmere regulert i [opplæringslova kapittel 4](#). Mer informasjon om ordningen kan finnes [her](#).

2. Mesterbrev

Mesterbrevloven med tilhørende forskrifter gir mulighet til å søke om mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse, jf. [forskrift om søknad om mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse](#). En grunnleggende forutsetning er at man har fag- eller svennebrev. Det er en høy terskel for å kunne få innvilget mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse. Mer informasjon om muligheten for mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse er utarbeidet av Mesterbrevnemnda, og kan finnes [her](#).

5.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Etter departementets vurdering vil ikke forslagene til endringer få økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for det offentlige eller private.

Forslaget til endring i tabellen vil bidra til økt fleksibilitet for foretak med faglig ledelse med utdanning fra fagskole.

Når det gjelder forslagene til endringer i andre og tredje ledd, foreligger det praksis for at arbeidserfaring (dvs. relevant praksis) opparbeidet forut for etterutdanning, kan godskrives med ½ år. Et klarere regelverk vil styrke denne praksisen, og kan således bidra til økt

forutsigbarhet for foretak med hensyn til vurderingen av om de oppfyller kravene til sentral godkjenning eller ikke. Departementet anser også at forslagene kan bidra til økt interesse for å ta videreutdanning alternativt interesse for å formalisere sin realkompetanse hos enten Fylkeskommunen eller Mesterbrevnemnda.

Samlet sett vil de foreslåtte endringene innebære en forenkling og forbedring, særlig for små og mellomstore foretak.

6. SAK10 § 13-1a. Seriøsitetvilkår for sentral godkjenning av foretak

6.1. Bakgrunn. Behovet for endring.

6.1.1. Foretak unntatt fra krav om registrering i Merverdiavgiftsregisteret

Krav til seriøsitet ble innført 1. januar 2016, deriblant krav om registrering i Merverdiavgiftsregisteret, jf. SAK10 § 13-1a bokstav a. Gjennom DiBKs behandling av søknader om og fornyelser av sentral godkjenning, er det avdekket at kravene har fått enkelte utilsiktede konsekvenser.

Krav om registrering i Merverdiavgiftsregisteret tar bl.a. ikke høyde for at flere foretak ikke er underlagt registreringsplikt etter lov om merverdiavgift av 19. juni 2009. Eksempler på dette er foretak som leverer fjernleverbare tjenester, foretak lokalisert på Svalbard og foretak som driver med eksportsalg. En streng fortolkning av SAK § 13-1a bokstav a og b innebærer dermed at disse foretakene ikke kan få sentral godkjenning.

Det var ikke intensjonen med seriøsitetvilkårene at foretak som er unntatt en forpliktelse etter annet regelverk ikke skal kunne søke sentral godkjenning, eller bli vurdert som mindre seriøse. Departementet mener derfor det er behov for å presisere bestemmelsen slik at også disse foretakene har mulighet for å oppfylle vilkåret i SAK10 § 13-1a.

6.1.2. Krav om levering av merverdiavgiftsoppgave

Vilkåret i SAK10 § 13-1a bokstav b om levert merverdiavgiftsoppgave kan heller ikke brukes for foretak som går inn under unntakene som er nevnt under forslag 1 ovenfor.

Merverdiavgiftsloven § 2-2 legger opp til at virksomheter som drives av samme eier, skal registreres som ett avgiftssubjekt. Utgangspunktet for hvem som skal registreres som avgiftssubjekt i Merverdiavgiftsregisteret er hva som utgjør en registreringsenhet etter enhetsregisterloven. Et avgiftssubjekt kan bare ha ett registreringsnummer i Merverdiavgiftsregisteret selv om avgiftssubjektet driver flere virksomheter av ulik art (jf. MVA-håndboken 2017 punkt 2-2.2). Dette gjelder for eksempel kommuner, som er registrert i Enhetsregisteret med tilhørende underenheter.

I unntakstilfeller kan en del av avgiftssubjektet registrere seg som et eget avgiftssubjekt dersom denne delen fysisk og formelt er skilt ut. Dette er imidlertid en snever unntaksbestemmelse.

Dersom underenheten til avgiftssubjektet søker sentral godkjenning, vil de ikke oppfylle vilkåret om registrering i Merverdiavgiftsregisteret, slik bestemmelsen er utformet i dag. Det er imidlertid ingen grunn til å si at disse foretakene er mindre seriøse enn andre foretak.

6.1.3. Innsendelse av elektronisk HMS-erklæring

Kravet til HMS-erklæring ble tatt inn som en del av seriositetsvilkårene 1. januar 2016 og er hjemlet i SAK10 § 13-1a andre ledd. Erklæringen skal legges ved foretakets søknad og fornyelse om sentral godkjenning.

Departementet mener det er hensiktsmessig at erklæringen om foretakets forpliktelser innen helse, miljø og sikkerhet kan erklæres digitalt slik at dokumentasjonsbyrden blir minst mulig for foretakene.

6.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår at SAK10 § 13-1a første og andre ledd skal lyde:

Følgende vilkår skal være oppfylt for foretak som søker om og *har* sentral godkjenning:

- a. *Registreringspliktige* foretak etter merverdiavgiftsloven skal være registrert i merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1. *For underenheter til et avgiftssubjekt, oppfylles vilkåret ved at avgiftssubjektet er registrert i merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-2. Foretak som er forhåndsregistrert etter merverdiavgiftsloven § 2-3 oppfylder kravet i denne bestemmelsen om registreringsplikt.*
- b. Foretaket skal ha levert pliktig *skattemelding for merverdiavgift* de siste seks månedene.
- c. Foretaket skal ikke ha forfalt og ubetalt:
 1. skatt,
 2. forskuddstrekk,
 3. arbeidsgiveravgift eller
 4. merverdiavgift.

Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett, herunder søknad om fornyelse, skal erklæring av at foretaket oppfyller krav til helse, miljø og sikkerhet etter forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheten (Internkontrollforskriften), erklæres elektronisk.

6.3. Merknader til forslaget

Til bestemmelsens første ledd bokstav a

Forslaget er ment å tydeliggjøre at vilkåret om registrering i Merverdiavgiftsregisteret ikke gjelder foretak som er unntatt registreringsplikt i henhold til merverdiavgiftsloven. Foretak som ikke er pliktig til å registrere seg i merverdiavgifts-registeret eller som er unntatt fra krav om registrering, har dermed mulighet til å søke om og få sentral godkjenning.

Foretak som ikke har oversteget omsetningsgrensen på kr 50 000 etter merverdiavgiftsloven § 2-1 (1), får imidlertid ikke unntak fra vilkåret. Dette gjelder primært nyetablerte virksomheter. Disse foretakene har en anledning til å forhåndsregistrere seg etter merverdiavgiftsloven § 2-4 og kan deretter søke om sentral godkjenning.

Foretak som kommer inn under unntaket fra registreringsplikt eller er innunder ett avgiftssubjekt, må ved søknad om sentral godkjenning dokumentere dette ovenfor direktoratet. Dette kan f.eks. gjøres ved dokumentasjon fra skattekontoret og ved henvisning til hvilke bestemmelser i merverdiavgiftsloven foretaket kommer inn under.

Til bestemmelsens første ledd bokstav b

Begrepet merverdiavgiftsoppgave ble opphevet fra 1. januar 2017. Ordlyden i bokstav b endres derfor til *skattemelding for merverdiavgift*.

Til bestemmelsens andre ledd

Forslaget innebærer at det stilles krav om helautomatisk oppfyllelse av vilkåret i § 13-1a andre ledd.

Departementet har vurdert hvorvidt en elektronisk erklæring svekker fokuset på HMS-arbeidet hos foretakene. Det er i dag vanlig at foretakene får bistand fra konsulenter ved søknad og fornyelse av sentral godkjenning. Ved å gjøre signeringen elektronisk er det en viss fare for at fokuset på HMS-arbeidet og medvirkning fra de ansatte blir mindre og dermed ikke fremmer hensynet bak vilkåret. På den andre siden er det samtidig vanskelig å si med sikkerhet at fokuset blir noe større ved en fysisk signatur av et dokument.

Foretaket vil ved søknad eller fornyelse av sentral godkjenning erklære at de oppfyller sine forpliktelser etter bestemmelsen. Erklæringen skjer via søknadssystemet i ID-porten.

6.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslag til endring i første ledd bokstav a innebærer at foretak som ikke er pliktig til å registrere seg i mva-registeret, også gis mulighet til å få sentral godkjenning. Dette anser departementet som en klar forenkling og forbedring.

Forslaget vil for den sentrale godkjenningsordningen innebære at det potensielt er flere som kommer til å søke om sentral godkjenning. Forslaget kan således medføre noe økt saksmengde for DiBK. Ettersom ordningen er gebyrfinansiert, antas ikke forslaget å medføre økonomiske konsekvenser av negativ betydning for det offentlige.

At flere potensielt søker om godkjenning vil innebære noe høyere brukerbetaling. At de private aktørene ser det som formålstjenlig å søke godkjenningen til den gitte prisen i markedet kan ikke betraktes om en negativ virkning da ordningen er frivillig, og en villighet til å betale et gebyr viser at de private aktørene opplever nytten av ordningen som større enn gebyret.

Forslag til endring i første ledd bokstav b er nødvendig som følge av endringer i annet regelverk. Det er vurdert at endringen ikke har økonomiske eller administrative konsekvenser.

Forslaget til endring i andre ledd om elektronisk erklæring av HMS-kravene, vil etter departementets vurdering være en forenkling både for foretakene og den sentrale godkjenningsordningen. Departementet ser dette som en besparelse for alle involverte parter som vil ha en nytteeffekt. Omfanget av denne besparelsen er ikke beregnet. Utover dette mener departementet at forslaget ikke vil innebære økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for det offentlige eller private.

7. SAK10 § 13-1b. Tilleggsopplysninger for sentral godkjenning for ansvarsrett

7.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Etter SAK10 § 13-1b kan foretak på frivillig basis gi tilleggsopplysninger om det er godkjent som opplæringsbedrift og/eller om det har tegnet yrkesskade- og ansvarsforsikring. Dette er opplysninger som da vil gå frem av godkjenningsbeviset.

Deler av bygg- og anleggsnæringen har gitt uttrykk for at det er en svakhet ved dagens ordning at det ikke gis opplysninger om hva slags utførelseskompetanse foretaket har, dvs. om det har egne ansatte med minimum fag- eller svennebrev. Som departementet har redegjort for innledningsvis, er ordningen med sentral godkjenning og erklæring av ansvarsrett en forståelsesordning og ikke en utførelsesordning. Dersom det skulle være ønskelig å stille krav om dokumentasjon av at øvrige ansatte utover faglig ledelse oppfyller krav til utdanning og praksis, må et slikt krav være basert på omfattende og grundig utredninger. Dette er et forhold som ekspertutvalget skal vurdere nærmere.

Departementet har i samråd med DiBK vurdert ulike muligheter for å imøtekomme bygg- og anleggsnæringen med tanke på å synliggjøre utførelseskompetanse. Sentrale forutsetninger er at et eventuelt forslag ligger innenfor rammene av gjeldende regelverk og påfører verken foretakene eller den sentrale godkjenningsordningen økte byrder eller kostnader. Departementet fremmer på denne bakgrunn forslag om å utvide SAK10 § 13-1b slik at det åpnes for at foretak på frivillig basis kan erklære hvilken utførelseskompetanse det har, og at informasjon om dette kan fremgå av godkjenningsbeviset.

7.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår følgende endring av § 13-1b. Tilleggsopplysninger for sentral godkjenning for ansvarsrett

Følgende opplysninger kan etter ønske fra sentralt godkjent foretak fremgå av det sentrale godkjenningsregisteret:

- a. Om foretaket er godkjent som opplæringsbedrift, jf. opplæringslova kap. 4

- b. Om foretaket har dokumenter at det er tegnet yrkesskadeforsikring og ansvarsforsikring
- c. *Om foretaket har erklært at det utover faglig ledelse har egne ansatte med minimum fag- eller svennebrev.*

7.3. Merknader til forslaget

Forslaget innebærer at dersom foretaket ønsker det, kan det erklære at det har egne ansatte med minimum fag- og svennebrev, herunder hvilken type fag- og svennebrev de ansatte har. Det legges opp til at foretaket i søknadsskjema for sentral godkjenning krysser av på pre-definerte fag-/svennebrevsretninger. Avkryssede fag-/svennebrevsretning vil fremgå av godkjenningsbeviset.

Det er frivillig for foretaket å gi opplysninger om kompetansen til foretakets egne ansatte. Opplysningene om ansatte i foretaket utover foretakets faglige ledelse, vil således ikke være av betydning for vurderingen av om foretaket for øvrig oppfyller vilkårene for sentral godkjenning.

7.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget vil kreve noe tilpasning i IKT-løsningen for sentral godkjenning, men departementet har fått opplyst av DiBK at dette er av begrenset omfang og vil kunne gjennomføres uten videre problemer.

Ettersom forslaget legger opp til at foretaket selv erklærer og krysser av sin egen kompetanse, vil ikke forslaget føre til økt saksbehandlingsmengde eller -tid hos direktoratet. Det vil gå med noe ressurser til å foreta stikkprøvekontroll, men dette antas ikke å bli omfattende.

Forslaget får heller ingen negative konsekvenser for foretakene i form av økt dokumentasjonsbyrde. Vi viser her til at det er frivillig for foretaket om det ønsker å synliggjøre egen kompetanse i foretaket. Dette skjer gjennom avkryssing i skjema, og det stilles ikke krav om innsending av dokumentasjon. Foretaket må imidlertid være forberedt på å kunne dokumentere opplysningene ved eventuell stikkprøvekontroll. Avdekker stikkprøvekontrollen at opplysningene av ulike årsaker ikke stemmer, vil godkjenningsbeviset bli korrigert. Uriktige eller villedende opplysninger til godkjenningsordningen, kan også resultere i overtredelsesgebyr, jf. SAK10 § 13-7.

En viktig forutsetning for en vellykket gjennomføring er å sørge for at det gis god informasjon/veiledning til foretakene om hva tilleggsopplysningene kan bidra til, hvordan de kan synliggjøre de ansattes kompetanse og hva deres ansvar er ved en slik erklæring. Det er videre viktig med informasjon om at foretak som av ulike årsaker avstår fra å benytte seg av denne muligheten, ikke kan anses som useriøse eller mindre kompetente av den grunn.

8. SAK10 § 13-1c Plikt til å avslå søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett

8.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Brudd på arbeidslivsbestemmelser og annet regelverk innebærer store utfordringer for seriøse foretak i næringen og samfunnet for øvrig. Konkurrerende foretak som ikke opptrer seriøst¹⁵ har en fordel i konkurranse om oppdrag fordi de kan gi lavere tilbud når de for eksempel ikke følger bestemmelser om arbeidsmiljø eller ikke betaler skatt.

I 2016 ble sentral godkjenning utvidet til også å omfatte såkalte seriøsitetsskrav, se SAK10 § 13-1a. Med denne utvidelsen ble ordningen ett av flere virkemidler i Regjeringens arbeid mot arbeidslivskriminalitet. Sentral godkjenning alene er imidlertid ikke tilstrekkelig som virkemiddel i kampen mot useriøse foretak. Ordningen må derfor ses i sammenheng med øvrige tiltak som Regjeringen allerede har iverksatt, og som iverksettes for å bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Departementet har behov for å understreke at arbeidsmiljøloven gjelder ved siden av plan- og bygningsloven. Det er ikke adgang til å fravike regler som følger av arbeidsmiljøloven gjennom SAK10. Hovedregelen etter arbeidsmiljøloven er [fast ansettelse](#). Loven åpner for [midlertidig ansettelse](#). Det er imidlertid en rekke begrensninger knyttet til dette, både med hensyn til antall og tid. [Krav om skriftlig arbeidskontrakt](#) gjelder uten unntak for alle typer arbeidsforhold.

Bruk av innleie fra bemanningsforetak, reguleres også av arbeidsmiljøloven. Innleie fra bemanningsforetak er tillatt i følgende to tilfeller:

- ved [midlertidig](#) behov for arbeidskraft, eller
- virksomheten er tariffbundet og det er inngått avtale med de tillitsvalgte om tidsbegrenset innleie.

Etter arbeidsmiljøloven er det ikke tillatt med innleie fra bemanningsforetak som ikke er registrert hos Arbeidstilsynet. Oversikt over registrerte bemanningsforetak er tilgjengelig [her](#).

Praksisjusteringen som ble gjennomført 1. oktober 2017, innebar således ingen avvik fra den norske modellen med fast ansettelse. Den innebar heller ingen lempninger på muligheten for bruk av bemanningsbyråer, eller endringer i bruk av lærlinger. Alt dette gjelder fortsatt. Departementet tar imidlertid kritikken fra bygg- og anleggsnæringen på alvor. Det er viktig at sentral godkjenning oppfattes som et kvalitetsstempel. Departementet fremmer på denne bakgrunn forslag om at den sentrale godkjenningsmyndigheten får utvidede muligheter til å avslå søknader om sentral godkjenning.

¹⁵ Begrepet "seriøs" omfatter i denne sammenheng både krav til fagmessig seriøsitet, dvs. at foretaket kan dokumentere at tiltak som det har hatt ansvar for, oppfyller kvalitetskrav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, samt krav til lovlighet, dvs. at foretaket overholder norsk lov som har direkte sammenheng med virksomheten, som plan- og bygningslovgivningen, skattelovgivningen og arbeidsmiljølovgivningen mm.

8.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår å innføre en ny bestemmelse i SAK10:

§ 13-1c. *Plikt til avslå søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett*

Godkjenningsmyndigheten skal avslå søknad om sentral godkjenning eller søknad om fornyelse av sentral godkjenning, dersom det har mottatt dokumentasjon som viser at foretaket gjentatte ganger har oppfylt vilkårene for straff eller foretaksstraff som følge av brudd på

- a. straffelovens bestemmelser om korrupsjon,*
- b. straffelovens bestemmelser om grovt uordentlig forretningsførsel,*
- c. utlendingslovens bestemmelser om bruk av arbeidskraft uten arbeidstillatelse,*
- d. arbeidsmiljølovens krav til helse, miljø og sikkerhet eller*
- e. til enhver tid gjeldende forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge.*

Plikten til å avslå gjelder også ved gjentatte dommer i arbeidstakers favør om ulovlig bruk av innleie.

Med dokumentasjon menes rettskraftige dommer og forelegg eller påtaleunntatelser.

8.3. Merknader til forslaget

Forslaget må ses i sammenheng med forslag til endring i SAK10 § 13-6 Tilbaketrekking av sentral godkjenning, se punkt 9.

Et viktig premiss for forslaget er at terskelen for å kunne gi avslag ikke settes så lavt at det rammer foretak på en unødig streng måte. Det er ikke uvanlig at store bygg- og anleggsforetak kan ha fått pålegg om sikring eller overtredelsesgebyr fra eksempelvis Arbeidstilsynet uten at dette nødvendigvis innebærer at foretaket kan karakteriseres som useriøst. Departementet foreslår derfor å stille som vilkår for å kunne avslå søknad om sentral godkjenning, at foretaket gjentatte ganger har oppfylt vilkårene for straff eller foretaksstraff.

Den sentrale godkjenningsordningen skal i sin saksbehandling legge vekt på dokumentasjon den har mottatt i form av rettskraftige dommer, forelegg eller påtaleunntatelser. Forslaget innebærer ikke at den sentrale godkjenningsordningen er pålagt utvidet undersøkelsesplikt, jf. bruken av ordet "mottatt".

Når det gjelder hvilke forhold som skal gi grunnlag for avslag, har departementet tatt utgangspunkt i Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet (2017-). Det er ikke praktisk mulig å ta høyde for samtlige forhold som er pekt på i strategien. Departementet har derfor begrenset forslaget til å omfatte følgende forhold:

- korrupsjon, jf. straffeloven §§ 387 og 388.

- grovt uordentlig forretningsførsel, jf. straffeloven § 401. Grovt uordentlig forretningsførsel knytter seg først og fremst til grov forsømmelse av regnskapsføringen. Av relevant rettspraksis kan det vises til [LB-2011-117479](#) og [LH-2012-11435](#), som begge omfatter byggeprosjekter.
- bruk av arbeidskraft uten arbeidstillatelse, jf. utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav a jf. straffeloven § 27. Av relevant rettspraksis kan det vises til [Rt-2008-668](#) (spørsmål om kommune skulle ilegges foretaksstraff for bruk av utenlandsk arbeidstaker uten arbeidstillatelse) og [Rt-2010-1118](#) (straffutmåling for bruk av utenlandske arbeidstakere uten arbeidstillatelse i renholdsfirma).
- arbeidsmiljølovens krav til helse, miljø og sikkerhet. Det siktes her til grove brudd på arbeidsmiljøloven, for eksempel overtredelser av sikkerhetsbestemmelser med personskade eller dødsfall til følge. Av relevant rettspraksis kan det bl.a. vises til [Rt-2012-770](#) og [Rt-2015-1504](#). I begge sakene ble bedriften idømt foretaksstraff for brudd på arbeidsmiljøloven med personskade til følge. Vi viser også til sak omtalt i [Miljøkrim 2/3 – 2007](#) side 12-13. Tre polske arbeidere døde som følge av oksygenmangel. Det ble avdekket grove brudd på internkontrollsystemet. Virksomheten ble ilagt forelegg på 4 millioner kroner.
- brudd på allmenngjøringsloven, i dette tilfellet [forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge](#).

Departementet foreslår også at der det foreligger gjentatte dommer i arbeidstakers favør om ulovlig innleie, skal dette gi grunnlag for avslag. Vurderingen av om det foreligger ulovlig innleie er et forhold som springer ut av privatrettslige kontraktsforhold mellom partene, og arbeidstakere er derfor selv henvist til å bringe forholdet opp for domstolene for avgjørelse.

8.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Etter departementets vurdering vil ikke forslaget få økonomiske eller administrative konsekvenser av negativ betydning for den sentrale godkjenningsordningen eller foretakene som søker om sentral godkjenning. Vi viser i denne forbindelse til at forslaget ikke innfører nye plikter for foretak som søker sentral godkjenning.

Det legges heller ikke opp til å pålegge plikt for den sentrale godkjenningsordningen til å innhente dommer, forelegg eller påtaleunntatelser i forbindelse med behandlingen av saker om sentral godkjenning. Erfaringsmessig mottar likevel godkjenningsordningen denne type dokumentasjon, ofte fra forbrukere. En nytteeffekt av forslaget må således antas å være at godkjenningsordningen nå gis mulighet til å legge denne type dokumentasjon til grunn ved behandlingen, og avslå søknader fra foretak som beviselig har opptrådt på en måte som er uforenelig med sentral godkjenning for ansvarsrett. Forslaget vil kunne bidra til å bygge opp under ordningen som et kvalitetsstempel.

9. SAK10 § 13-6 Tilbaketrekking av sentral godkjenning for ansvarsrett

9.1. Bakgrunn. Behovet for endring

Vilkårene for tilbaketrekking av sentral godkjenning for ansvarsrett er regulert i pbl. § 22-2 første ledd. Etter loven skal sentral godkjenning for ansvarsrett *"trekkes tilbake ved alvorlige eller gjentatte overtredelser av bestemmelser eller tillatelser gitt i eller i medhold av denne lov. Sentral godkjenning for ansvarsrett skal også trekkes tilbake dersom godkjent foretak ikke lenger innehar de nødvendige kvalifikasjoner for å ha godkjenning for ansvarsrett."*

Tilbaketrekking av sentral godkjenning er nærmere presisert i SAK10 § 13-6 første ledd:

"Sentral godkjenning for ansvarsrett skal trekkes tilbake når vilkårene i plan- og bygningsloven § 22-2 foreligger eller foretaket gjennom sin praksis har vist at det ikke oppfyller de krav til pålitelighet og dugelighet som er nødvendige for å anses kvalifisert for godkjenning."

I andre ledd er det angitt nærmere hvilke forhold som regnes som alvorlige overtredelser av plan- og bygningslovgivningen. Lignende angivelse for pålitelighet og dugelighet følger derimot ikke av bestemmelsen. Departementet foreslår derfor å tydeliggjøre innholdet i begrepet nærmere.

9.2. Departementets forslag til endring

Departementet foreslår følgende forslag til endring av SAK10 § 13-6 første og andre ledd:

Sentral godkjenning for ansvarsrett skal trekkes tilbake

- a. ved alvorlige eller gjentatte overtredelser av plan- og bygningslovgivningen*
- b. når foretaket ikke lenger oppfyller krav til kvalifikasjoner for sentral godkjenning gitt i denne forskrift*
- c. når foretaket gjennom sin praksis har vist at det ikke oppfyller de krav til pålitelighet og dugelighet som er nødvendige for å anses kvalifisert for sentral godkjenning.*

~~Alvorlig overtredelse etter plan- og bygningsloven § 22-2~~ kan omfatte forhold som kan føre til overtredelsesgebyr etter plan- og bygningsloven § 32-8 første ledd bokstav a til g og bokstav j, unnlattelse av å etterkomme særskilt pålegg eller forbud gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven og unnlattelse av å følge opp henvendelser som gjelder tilsyn. *Manglende oppfyllelse av pålitelighet og dugelighet kan omfatte forhold som innsending av misvisende eller uriktige opplysninger, unnlattelse av å gi opplysninger av betydning for behandling av søknad, manglende overholdelse av plikten til å opplyse om ulovlige forhold etter § 12-6 fjerde ledd samt forhold som nevnt i § 13-1c.*

9.3. Merknader til forslaget

Til bestemmelsens første ledd

Forslaget innebærer en tydeliggjøring av at tilbaketrekking av sentral godkjenning kan bygge på forskjellige grunnlag:

Bokstav a. Alvorlige eller gjentatte overtredelser

Etter bokstav a skal sentral godkjenning trekkes tilbake ved alvorlige eller gjentatte overtredelser av tillatelser eller bestemmelser i plan- og bygningsloven. Med alvorlige overtredelser siktes det til overtredelser som er alvorlige på grunn av sin grovhet. Eksempler på alvorlige overtredelser kan være feil i prosjekteringen eller utførelse som har vesentlig betydning for helse, miljø eller sikkerhet, fravær av kontroll eller svikt i kontrollen på viktige og kritiske arbeider, igangsetting av arbeider uten tillatelse eller unnlattelse av å følge opp henvendelser fra godkjenningsmyndigheten som gjelder tilsyn.

Flere feil eller mangler i samme sak som isolert sett ikke kan betegnes som alvorlige, kan samlet sett også vurderes som alvorlige i lovens forstand, og dermed begrunne tilbaketrekking av godkjenningen. Det er i seg selv alvorlig hvis et foretak stadig gjør feil, og særlig dersom det er de samme feilene som går igjen, jf. også merknadene til plan- og bygningsloven § 22-2 i Ot.prp. nr. 45 (2007-2008).

Bokstav b. Manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

Etter bokstav b skal godkjenningen trekkes tilbake dersom foretaket ikke lenger oppfyller nødvendige kvalifikasjoner for å ha godkjenning. Dette alternativet dekker alle formelle krav som er eller vil bli stilt i byggesaksforskriften for å få sentral godkjenning, herunder krav til utdanning, praksis, rutiner mm. Bestemmelsen gjelder kvalifikasjonsmangler som oppstår etter at godkjenningen er gitt.

Bokstav c. Manglende oppfyllelse av krav til pålitelighet og dugelighet

Etter bokstav c skal sentral godkjenning også trekkes tilbake ved manglende oppfyllelse av krav til pålitelighet og dugelighet. Det har siden bygningsloven av 1924 vært stilt krav til pålitelighet og dugelighet ved gjennomføring av byggesaker. I motivene til utkast til lov om bygningsvesenet fra 1954 ble kravet til pålitelighet og dugelighet begrunnet slik:

"Det sier seg selv at det ikke er mulig for bygningsrådet til enhver tid å overvåke utførelsen, og det må derfor bestå et tillitsforhold mellom rådet og den ansvarshavende som gjør det nødvendig å stille krav både til pålitelighet og dugelighet."

Pålitelighet og dugelighet står for hhv. vilje og evne. Litt kort beskrevet kan pålitelighet og dugelighet benyttes som grunnlag for tilbaketrekking av godkjenning/ansvarsrett for foretak som oppfyller de rent formelle kvalifikasjonene, men som har opptrådt på en måte som undergraver det nødvendige tillitsforholdet/lojalitetsplikten som må foreligge mellom foretak og myndighet, se bl.a. Ot.prp.nr. 45 (2007-2008) kapittel 10.10.2.

Manglende oppfyllelse av pålitelighet og dugelighet kan for eksempel omfatte følgende forhold:

- å unnlate å gi opplysninger som kan være av betydning for godkjenningsordningens eller bygningsmyndighetenes avgjørelse av en søknad
- å gi uriktige opplysninger til godkjenningsordningen eller bygningsmyndighetene
- manglende overholdelse av plikten til å bruke rett kompetanse i tiltaket, jf. SAK10 § 11-1 første ledd
- manglende overholdelse av opplysningsplikten om ulovlige forhold, jf. SAK10 § 12-6 fjerde ledd
- mangel på fullgod gjennomføring av tiltak
- brudd på sektorregelverk, se i den forbindelse Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) side 134:

"Overtredelser av andre regler vil imidlertid ofte kunne gjenspeiles i manglende kvalifiserende praksis for foretakets kvalifikasjoner og i sviktende kvalitetssikring. Videre vil lovovertridelser kunne tas med i betraktningen ved vurdering av om foretaket oppfyller krav til pålitelighet og dugelighet. Brudd på andre lovregler vil således kunne være en del av grunnlaget for tilbaketrekking."

Det vises for øvrig til høringsnotat til byggesaksforskriften datert 23. juni 2009 side 53 samt Prop. 99 L (2013-2014) side 105-106.

Til bestemmelsens andre ledd

Det foreslås å stryke henvisningen til plan- og bygningsloven § 22-2 da denne fremstår som unødvendig.

Videre foreslås det et nytt andre punktum med en ikke-uttømmende angivelse av forhold som kan omfattes av begrepet "pålitelighet og dugelighet".

9.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget til endringer er i all hovedsak en tydeliggjøring av hvilke grunnlag som kan medføre tilbaketrekking av sentral godkjenning. Forslaget må ses i sammenheng med forslag til ny SAK10 § 13-1c, se punkt 8.

Departementet vurderer at endringene ikke innebærer økonomiske eller administrative konsekvenser for den sentrale godkjenningsordningen eller foretakene som har eller skal søke om sentral godkjenning.

10. Øvrige mindre presiseringer og endringer

10.1. SAK10 § 9-2 Krav om foretak

Departementet foreslår en mindre språklig endring i overskriften, samt en mindre tilføyelse i SAK10 § 9-2 andre ledd:

§ 9-2 Krav til foretak

Foretak, etater og andre offentlige organer kan erklære ansvarsrett i byggesak og søke om sentral godkjenning for ansvarsrett.

Foretak skal være registrert i Foretaksregisteret eller *Enhetsregisteret*. Foretak fra annen EØS-stat eller land omfattet av WTO-avtalen som ikke er registrert i Foretaksregisteret eller *Enhetsregisteret*, må være registrert i tilsvarende foretaksregister eller bransjeregister i annen EØS-stat.

Kravene i første og annet ledd gjelder ikke for selvbygger etter § 6-8.

Merknader til forslaget

Tittel endres til "Krav *til* foretak" for å være mer dekkende for bestemmelsens innhold.

Forskriften er justert til også å omfatte Enhetsregisteret. Det er ikke ment å være vesensforskjell mellom den tidligere godkjenningforskriften § 4 og SAK10 § 9-2, jf. høringsnotat av 23. juni 2009 s. 67–68. Det er derfor en forutsetning at foretak også kan være registrert i Enhetsregisteret. For å søke elektronisk om sentral godkjenning må foretakene ha et norsk organisasjonsnummer. Dette får de ved å være registrert i Enhetsregisteret.

10.2. SAK10 § 13-2 Søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett

Departementet foreslår en mindre endring i SAK10 § 13-2:

Søknad om sentral godkjenning sendes *elektronisk* til Direktoratet for byggkvalitet. Søknaden skal vedlegges dokumentasjon som viser at kravene i denne forskriften er oppfylt, jf. kap. 9, 10, 11 og 13.

Merknader til forslaget

Tidligere kunne søknad om sentral godkjenning sendes inn i papirversjon. Fra 5. januar 2016 søkes det om sentral godkjenning gjennom ID-porten. En slik elektronisk søkebase ble begrunnet ut i fra et digitaliserings- og effektiviseringsperspektiv, jf. digitaliseringsrundskrivet og behovet for å ha ett felles offentlig kontaktpunkt for søknad om sentral godkjenning. I tillegg er dette hensiktsmessig for å kunne kontrollere seriøsitetvilkårene i § 13-1a direkte opp mot relevant myndighet.

For å bruke ID-porten må søker ha rettigheter og roller til å gjennomføre søkeprosessen for foretaket. Dette får foretaket gjennom Altinn. For å få tilgang til Altinn må foretaket skaffe et organisasjonsnummer. Dette får de ved å registrere foretaket i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Altinn er et felles kontaktpunkt for alle som driver næringsvirksomhet over landegrensene (jf. lov om tjenestevirksomhet av 19. juni 2009 § 6).

Utenlandske foretak som ikke er registreringspliktige eller avgiftspliktige i Norge, men som leverer tjenester innen bygge- og anleggsnæringen, må på bakgrunn av kravet til elektronisk søknad registrere seg i Enhetsregisteret og få et norsk organisasjonsnummer. Registreringen er enkel, gratis og krever lite av foretakene. Kravet kan dermed ikke ses som uforholdsmessig for disse relativt få foretakene.

For øvrig videreføres bestemmelsens innhold.

10.3. SAK10 § 13-5 Godkjenningsområder for sentral godkjenning for ansvarsrett

Departementet foreslås fem mindre språklige endringer/presiseringer i SAK10 § 13-5, uthevet i kursiv. Endringene er nærmere presisert i merknadene nedenfor.

§ 13-5. Godkjenningsområder for sentral godkjenning av foretak

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen søker i tiltaksklasse 1, 2 og 3.

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen prosjekterende i tiltaksklasse 1, 2 og 3 for følgende *fagområder*:

- a. Arkitektur
- b. *Veg, utearealer* og landskapsutforming
- c. Oppmålingsteknisk prosjektering
- d. Brannkonsept
- e. Geoteknikk
- f. Konstruksjonssikkerhet
- g. Bygningsfysikk
- h. Sanitærinstallasjoner
- i. Varme- og kuldeinstallasjoner
- j. Slukkeinstallasjoner
- k. Ventilasjon- og klimainstallasjoner
- l. Vannforsynings- og avløpsanlegg
- m. Fjernvarmeanlegg
- n. Løfteinnretninger
- o. Lydforhold og vibrasjoner
- p. Miljøsanering
- q. Brannalarmanlegg
- r. Ledesystem

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen utførende i tiltaksklasse 1, 2 og 3 for følgende *fagområder*:

- a. Innmåling og utstikking av tiltak
- b. Veg- og grunnarbeider
- c. Landskapsutforming
- d. Vannforsynings- og avløpsanlegg
- e. Fjernvarmeanlegg
- f. Plasstøpte betongkonstruksjoner
- g. Tømrerarbeid og montering av trekonstruksjoner
- h. Murarbeid
- i. Montering av bærende metall- eller betongkonstruksjoner
- j. Montering av glasskonstruksjoner og fasadekledning
- k. Taktekkingsarbeid
- l. Arbeid på bevaringsverdige byggverk
- m. Installasjon av brannalarmanlegg
- n. Installasjon av ledesystem

- o. Sanitærinstallasjoner
- p. Varme- og kuldeinstallasjoner
- q. Slukkeinstallasjoner
- r. Ventilasjon- og klimainstallasjoner
- s. Løfteinnretninger
- t. Riving og miljøsanering.

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen uavhengig kontrollerende i tiltaksklasse 1, 2 *eller* 3 for følgende fagområder:

- a. Overordnet ansvar for kontroll
- b. Våtrom (i nye boliger)
- c. Lufttetthet (i nye boliger)
- d. Bygningsfysikk (i tiltaksklasse 2 og 3)
- e. Konstruksjonssikkerhet (i tiltaksklasse 2 og 3)
- f. Geoteknikk (i tiltaksklasse 2 og 3)
- g. Brannsikkerhet (i tiltaksklasse 2 og 3).

Merknader til forslaget

Forslaget går ut på å tydeliggjøre at det er fagområder som er opplistet i bestemmelsen - ikke godkjenningsområder. Endringen gjøres i samtlige fire ledd i bestemmelsene.

Videre er bindestreken under fagområdet veg, utearealer og landskapsutforming fjernet, da denne er kommet inn i forskriften ved en feil.

I bestemmelsens fjerde ledd er antall tiltaksklasser presisert med "eller", fordi ikke alle fagområdene har tre tiltaksklasser.

10.4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene i punkt 8.1 til 8.3 om mindre språklige endringer bidrar til at ordlyden i forskriften oppdateres og tydeliggjøres bl.a. med hensyn til gjeldende forvaltningspraksis. De foreslåtte språklige endringene vil etter departementets vurdering ikke innebære økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige eller private aktører.

DEL 3 SAMLET FORSKRIFTSFORSLAG

Forskrift om endring i forskrift om byggesak (byggesaksforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet xx.måned.2018 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) §§ 22-3 og 22-8.

I

I forskrift av 26. mars 2010 nr. 488 om byggesak gjøres følgende endringer:

§ 1-2 bokstav e skal lyde:

faglig ledelse: en eller flere personer i foretaket som samlet oppfyller kravene til kvalifikasjoner i kapittel 11, og som har myndighet til å beslutninger av betydning for oppfyllelse av krav i plan- og bygningsloven ved gjennomføring av søknadspliktige tiltak

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1. Generelle krav

Foretak som erklærer ansvarsrett for oppgaver som ansvarlig søker, prosjekterende, utførende eller kontrollerende i tiltak som krever ansvarsrett, skal ha gjennomføringsevne for oppgaver som er omfattet av ansvarsretten og oppfylle forskriftens krav til kvalitetssikringsrutiner og kvalifikasjoner.

Sentral godkjenning for ansvarsrett er frivillig. *Det er ikke tillatt å stille vilkår om sentral godkjenning ved offentlige anskaffelser, eller for å få tillatelser etter plan- og bygningsloven eller annet regelverk.*

Foretak som søker sentral godkjenning skal ha en organisasjon med gjennomføringsevne for oppgaver som er omfattet av godkjenningsområdet og oppfylle forskriftens krav til kvalitetssikringsrutiner og kvalifikasjoner.

§ 9-2 skal lyde:

§ 9-2. Krav til foretak

Foretak, etater og andre offentlige organer kan erklære ansvarsrett i byggesak og søke om sentral godkjenning for ansvarsrett.

Foretak skal være registrert i Foretaksregisteret eller *Enhetsregisteret*. Foretak fra annen EØS-stat eller land omfattet av WTO-avtalen som ikke er registrert i Foretaksregisteret eller *Enhetsregisteret*, må være registrert i tilsvarende foretaksregister eller bransjeregister i annen EØS-stat.

Kravene i første og annet ledd gjelder ikke for selvbygger etter § 6-8.

§ 11-1 skal lyde:

§ 11-1. Kvalifikasjonskrav og dokumentasjon av kvalifikasjoner.

I erklæring om ansvarsrett skal foretaket bekrefte at *faglig ledelse oppfyller krav til relevant utdanning og praksis som følger av kapittel 11, og at faglig ledelse i tiltaket benytter personell med nødvendige og relevante kvalifikasjoner for å gjennomføre det aktuelle tiltaket på en forsvarlig måte slik at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven ivaretas.* Ved tilsyn skal foretaket dokumentere at *faglig ledelse oppfyller krav til utdanning og praksis som angitt i § 11-3.*

Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett skal foretaket dokumentere at *faglig ledelse er fast ansatt i foretaket og oppfyller krav til relevant utdanning og praksis som er tilpasset det omsøkte godkjenningssområde. Kravene kan dokumenteres på følgende måte:*

- a. *Utdanning kan dokumenteres ved å legge frem kopi av vitnemål eller kvalifikasjonsbevis utstedt av offentlig myndighet i Norge eller annen EØS-stat, og som viser relevant faglig utdanning.*
- b. *Praksis kan dokumenteres ved referanseprosjekter, attester eller erklæring om ansvarsrett.*
- c. *Ansettelse kan dokumenteres ved å legge frem skriftlige arbeidsavtaler i henhold til arbeidsmiljøloven §§ 14-5 og 14-6.*

Ved erklæring av ansvarsrett, tilsyn med kvalifikasjonene til ansvarlig foretak og vurdering av tilbaketrekking etter § 6-9 første ledd bokstav c, skal relevant sentral godkjenning normalt legges til grunn av kommunen.

§ 11-2 første ledd skal lyde:

Foretak som påtar seg ansvarsrett i byggesak, skal ha faglig ledelse med eksamen eller annen bestått prøve som er relevant for foretakets ansvarsrett. Følgende alternative utdanningsnivåer skal være oppfylt:

- a1. *fag- eller svennebrev, eller tilsvarende*
- a2. *mesterbrev eller tilsvarende*
- b. *fagskoleutdanning i tekniske fag med 120 studiepoeng, eller tilsvarende¹⁶*

¹⁶ "Eller tilsvarende" innebærer bl.a. at for Sentral godkjenning eller erklæring av ansvarsrett, vil fagskoleutdanning med 120 fagskolepoeng og 120 studiepoeng behandles likt. Det vil mao. ikke bli stilt krav om konvertering av vitnemål fra fagskolepoeng til studiepoeng.

- c. *bachelorgrad i ingeniørutdanning, høgskolegrad eller tilsvarende grad med 180 studiepoeng, eller tilsvarende*
- d. *mastergrad i ingeniørutdanning eller arkitektur, sivilarkitekt, sivilingeniør, eller tilsvarende grad med 300 studiepoeng, eller tilsvarende.*

§ 11-3 skal lyde:

§ 11-3. Krav til utdanning og praksis

Foretakets faglige ledelse skal oppfylle krav til relevant utdanning og praksis etter inndelingen i tiltaksklasser og funksjoner i tabellen nedenfor. *Kravet til praksis gjelder etter endt utdanning.*

Tiltaksklasse	Funksjon	Utdanningsnivå, jf. § 11-2	Arbeidserfaring, antall år
1	Søker	a2 b	4
1	Prosjekterende	a2 b	4
1	Utførende	a1	2
1	Kontrollerende	a2 b	4
2	Søker	a2 b	6
2	Prosjekterende	b c	10 6
2	Utførende	a2 b	3
2	Kontrollerende	b c	10 6
3	Søker	d	8
3	Prosjekterende	d	8
3	Utførende	b c	8 5
3	Kontrollerende	d	8

Der foretakets faglige ledelse har tatt videreutdanning, skal hvert år med relevant praksis som er opparbeidet før videreutdanningen er avsluttet, godskrives med et 1/2 år ved søknad om sentral godkjenning.

For praksiskandidater som har fag- eller svennebrev etter opplæringslova, skal relevant praksis som er opparbeidet før fag- eller svennebrevet godskrives med et 1/2 år ved søknad

om sentral godkjenning. Det samme gjelder der mesterbrev er innvilget etter forskrift om søknad om mesterbrev på bakgrunn av realkompetanse.

13-1a første og andre ledd skal lyde:

Følgende vilkår skal være oppfylt for foretak som søker om og *har* sentral godkjenning:

a. Registreringspliktige foretak etter merverdiavgiftsloven skal være registrert i merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1. For underenheter til et avgiftssubjekt, oppfylles vilkåret ved at avgiftssubjektet er registrert i merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-2. Foretak som er forhåndsregistrert etter merverdiavgiftsloven § 2-3 oppfylder kravet i denne bestemmelsen om registreringsplikt.

b. Foretaket skal ha levert pliktig skattemelding for merverdiavgift de siste seks månedene.

c. Foretaket skal ikke ha forfalt og ubetalt:

- 1. skatt,*
- 2. forskuddstrekk,*
- 3. arbeidsgiveravgift eller*
- 4. merverdiavgift.*

Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett, herunder søknad om fornyelse, skal erklæring av at foretaket oppfylder krav til helse, miljø og sikkerhet etter forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheten (Internkontrollforskriften), gjøres elektronisk.

§ 13-1b første ledd ny bokstav c skal lyde:

Følgende opplysninger kan etter ønske fra sentralt godkjent foretak fremgå av det sentrale godkjenningsregisteret:

- a. Om foretaket er godkjent som opplæringsbedrift, jf. opplæringslova kap. 4*
- b. Om foretaket har dokumentert at det er tegnet yrkesskedeforsikring og ansvarsforsikring*
- c. Om foretaket har erklært at det utover faglig ledelse har egne ansatte med minimum fag- eller svennebrev.*

Ny § 13-1c skal lyde:

§ 13-1c. Plikt til avslå søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett

Godkjenningsmyndigheten skal avslå søknad om sentral godkjenning eller søknad om fornyelse av sentral godkjenning, dersom det har mottatt dokumentasjon som viser at foretaket gjentatte ganger har oppfylt vilkårene for straff eller foretaksstraff som følge av brudd på

- a. straffelovens bestemmelser om korrupsjon,*
- b. straffelovens bestemmelser om grovt uordentlig forretningsførsel,*

- c. utlendingslovens bestemmelser om bruk av arbeidskraft uten arbeidstillatelse,
- d. arbeidsmiljølovens krav til helse, miljø og sikkerhet eller
- e. til enhver tid gjeldende forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge.

Plikten til å avslå gjelder også ved gjentatte dommer i arbeidstakers favør om ulovlig bruk av innleie.

Med dokumentasjon menes rettskraftige dommer og forelegg eller påtaleunntatelser.

§ 13-2 første ledd skal lyde:

Søknad om sentral godkjenning sendes *elektronisk* til Direktoratet for byggkvalitet. Søknaden skal vedlegges dokumentasjon som viser at kravene i denne forskriften er oppfylt, jf. kap. 9, 10, 11 og 13.

§ 13-5 skal lyde:

§ 13-5. Godkjenningsområder for sentral godkjenning av foretak

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen søker i tiltaksklasse 1, 2 og 3.

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen prosjekterende i tiltaksklasse 1, 2 og 3 for følgende *fagområder*:

- a. Arkitektur
- b. Veg, *utearealer* og landskapsutforming
- c. Oppmålingsteknisk prosjektering
- d. Brannkonsept
- e. Geoteknikk
- f. Konstruksjonssikkerhet
- g. Bygningsfysikk
- h. Sanitærinstallasjoner
- i. Varme- og kuldeinstallasjoner
- j. Slukkeinstallasjoner
- k. Ventilasjon- og klimainstallasjoner
- l. Vannforsynings- og avløpsanlegg
- m. Fjernvarmeanlegg
- n. Løfteinnretninger
- o. Lydforhold og vibrasjoner
- p. Miljøsanering
- q. Brannalarmanlegg
- r. Ledesystem

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen utførende i tiltaksklasse 1, 2 og 3 for følgende *fagområder*:

- a. Innmåling og utstikking av tiltak
- b. Veg- og grunnarbeider
- c. Landskapsutforming
- d. Vannforsynings- og avløpsanlegg

- e. Fjernvarmeanlegg
- f. Plasstøpte betongkonstruksjoner
- g. Tømrerarbeid og montering av trekonstruksjoner
- h. Murarbeid
- i. Montering av bærende metall- eller betongkonstruksjoner
- j. Montering av glasskonstruksjoner og fasadekledning
- k. Taktekkingsarbeid
- l. Arbeid på bevaringsverdige byggverk
- m. Installasjon av brannalarmanlegg
- n. Installasjon av ledesystem
- o. Sanitærinstallasjoner
- p. Varme- og kuldeinstallasjoner
- q. Slukkeinstallasjoner
- r. Ventilasjon- og klimainstallasjoner
- s. Løfteinnretninger
- t. Riving og miljøsanering.

Sentral godkjenning for ansvarsrett kan gis for funksjonen uavhengig kontrollerende i tiltaksklasse 1, 2 eller 3 for følgende fagområder:

- a. Overordnet ansvar for kontroll
- b. Våtrom (i nye boliger)
- c. Lufttetthet (i nye boliger)
- d. Bygningsfysikk (i tiltaksklasse 2 og 3)
- e. Konstruksjonssikkerhet (i tiltaksklasse 2 og 3)
- f. Geoteknikk (i tiltaksklasse 2 og 3)
- g. Brannsikkerhet (i tiltaksklasse 2 og 3).

§ 13-6 første og andre ledd skal lyde:

Sentral godkjenning for ansvarsrett skal trekkes tilbake

- a. *ved alvorlige eller gjentatte overtredelser av plan- og bygningslovgivningen*
- b. *når foretaket ikke lenger oppfyller krav til kvalifikasjoner for sentral godkjenning gitt i denne forskrift*
- c. *når foretaket gjennom sin praksis har vist at det ikke oppfyller de krav til pålitelighet og dugelighet som er nødvendige for å anses kvalifisert for sentral godkjenning.*

Alvorlig overtredelse kan omfatte forhold som kan føre til overtredelsesgebyr etter plan- og bygningsloven § 32-8 første ledd bokstav a til g og bokstav j, unnlattelse av å etterkomme særskilt pålegg eller forbud gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven og unnlattelse av å følge opp henvendelser som gjelder tilsyn. *Manglende oppfyllelse av pålitelighet og dugelighet kan omfatte forhold som innsending av uriktige opplysninger, unnlattelse av å gi opplysninger av betydning for behandling av søknad, manglende overholdelse av plikten til å opplyse om ulovlige forhold etter § 12-6 fjerde ledd samt forhold som nevnt i § 13-1c.*

II

Endringene trer ikraft fra den tid departementet fastsetter.

